

VIỆT CHƯƠNG - NGUYỄN VĂN MINH

KỸ THUẬT TRỒNG CÂY **CAO SU** VỚI DIỆN TÍCH NHỎ

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

—Việt Chương—
Nguyễn Văn Minh

Kỹ thuật
trồng cây cao su
với diện tích nhỏ

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

Mặc dầu mới được du nhập vào nước ta khoảng một trăm năm nay, nhưng cây Cao su đã chiếm được địa vị quan trọng trong ngành trồng tía, và cũng được đa số nông dân chuộng trồng.

Bằng chứng cho thấy, hiện nay, mỗi năm, diện tích trồng cao su càng được phát triển mạnh, không những ở các nông trường Cao su quốc doanh, mà cả tư nhân với những diện tích nhỏ.

Tại nhiều vùng thuộc hai tỉnh Bình Dương và Bình Phước, trong năm bảy năm gần đây, cứ mỗi năm chúng tôi ghé thăm, diện tích trồng Cao su của tư nhân lại được nói rộng ra mãi. Ngoài vùng đất còn hoang hóa được trồng mới còn rải rác những nơi trước đây trồng Cà phê, trồng Điều với diện tích khá rộng cũng được thay thế bằng những vườn Cao su non một vài năm tuổi.

Đây là chuyện đáng mừng, vì cây cao su hiện nay được đánh giá là mặt hàng xuất khẩu quan

trọng, được xếp vào hàng thứ ba, sau nông sản chính là lúa và Cà phê. Dù giá cả nhiều khi dao động nhưng đây chỉ cũng là chuyện nhất thời.

Giá cả dao động do nhiều nguyên nhân song nếu nhà vườn biết chọn giống sản lượng cao su, biết áp dụng cách trồng tỉa đúng khoa học kỹ thuật thì sẽ không phải bị lỗ.

Mặt khác, như chúng tôi đã đề cập qua nhiều cuốn sách, là khuyên quý vị khi trồng các loại cây công nghiệp dài ngày nên kiên tâm trì chí theo đuổi đến cùng, vì đầu tư loại cây này tốn kém tiền bạc và công sức quá lớn, nhưng hưởng lợi được lâu dài nhiều năm như Tiêu, Điều, Cà phê và một số loại cây ăn trái khác.

Trong trường hợp giống trồng bị suy thoái, thị trường tiêu thụ gặp bế tắc lâu dài, thì mới... tự cho phép mình chịu thua cuộc nửa chừng mà thôi.

Chúng tôi rất đau lòng khi thấy nhiều người trồng cây mà thiếu cơ sở khoa học về giống, lại đứng núi này trông núi nọ, cứ thấy người ta ăn khoai mình vác mai đi đào: vườn dừa sắp thu lợi lại cam tâm đốn bỏ để trồng nhãn. Khi thấy nhãn bị dao động giá, dù “cắt ca cắt cử” mới hưởng được vụ chiến đầu mùa lại vội đốn đi để trồng một loại cây khác...

Với giống cây ngắn ngày, việc phá bỏ tốn kém

không nhiều nên không tiếc lắm, nhưng với loại cây dài ngày, một lần đồn bỏ mà lại trồng với diện tích rộng thì có khác gì tự mình làm tiêu tan sản nghiệp!

Vậy thì ta phải có những suy nghĩ kỹ lưỡng từ trước. Tại sao ta không tự tin vào khả năng tính toán của mình mà chạy theo phong trào? Một thời thiên hạ đua nhau trồng Điều, rồi lại lắm người phá Điều để trồng Cà phê hay Nhãn, vì nghĩ rằng hột điều “dội chợ”. Nhưng, mùa sau hột điều lại lên giá, và các cơ sở chế biến lại phải nhập hột điều thô từ nước ngoài về, hao tốn một số ngoại tệ lớn, khiến nhiều người lại tiếc rẻ!...

Quý vị nào “chết sống” với nghề chăn nuôi, trồng trọt, chắc chắn sẽ có nhiều kinh nghiệm về giá cả thị trường trời sứt: người nào kiên tâm chịu đựng giỏi thì người đó sẽ có cơ hội thắng lớn! Chuyện này không chỉ xảy ra ở nước ta, mà nhìn rộng ra, nhiều quốc gia khác cũng vậy mà thôi! Bất kỳ mặt hàng nào giá cả cũng khi vậy khi khác, cũng như mùa màng có năm trúng năm thất vậy. Người xưa có câu: “Vàng bạc có giá, tôm cá theo buổi chợ”. Thế nhưng thực tế cho thấy vàng bạc tuy để lâu không thui thối, thế mà giá cả cũng dao động từng ngày...

Xin trở lại vấn đề cây Cao su: cây Cao su được đem trồng tại nước ta vào những năm cuối cùng của

thế kỷ 19. Từ đó đến nay chỉ hơn một trăm năm, chắc chắn trong thời gian đầu khá dài, chỉ để trồng thử nghiệm xem có phù hợp với phong thổ không, và sau đó mới trồng “đại trà”... Chỉ một trăm năm, từ con số không đến nay tổng diện tích trồng được đã lên đến con số ngoài sức tưởng tượng của mọi người: trên 350 ngàn ha, trong đó đa số là vườn Cao su quốc doanh, và số ít là vườn Cao su của tư nhân.

Tuy ngày nay, vườn Cao su tư nhân mới chỉ hơn 100 ngàn ha, nhưng theo nhiều tài liệu cho thấy khu vực cao su tư nhân sẽ còn nói rộng thêm rất nhiều vào những năm tới, vì càng ngày các tiểu điền càng ý thức được nguồn lợi to tát do cây Cao su mang lại. Chính vì vậy họ không ngần ngại nói rộng diện tích trồng trọt thêm ra. Hiện nay, vườn Cao su tư nhân rộng trên chục ha không còn là chuyện hiếm thấy nữa!

Chúng tôi nhận thấy đa số những vườn Cao su tư nhân được thành lập gần địa điểm những vườn Cao su quốc doanh, và cứ thế càng lúc càng lan rộng ra mãi... Đây cũng là việc dễ hiểu: một là những tiểu điền đó có nhà cửa đất đai ở cạnh vườn Cao su quốc doanh, thấy cây cho nguồn lợi lớn nên sẵn sàng phá vỡ đất đai ra trồng trọt; hai là chủ nhân các vườn Cao su tư nhân đó vốn là công nhân tại các

công trường Cao su quốc doanh, đã tích lũy được nhiều kinh nghiệm ngành nghề nên họ cùng gia đình, bà con đua nhau trồng Cao su, thay vì trồng các giống cây khác...

Việc “trồng ăn theo” này có nhiều điều lợi cho giới tiểu điền: sản phẩm thu hoạch được nếu bị thương lái bên ngoài ép giá, có thể bán thẳng cho các nông trường, vì nơi đây có sẵn nhà máy chế biến. Đã thế, các tiểu điền còn được nhà nước (qua chuyên viên các nông trường Cao su quốc doanh) thường xuyên đến tận nơi phổ biến những kiến thức khoa học kỹ thuật trong việc trồng và khai thác mủ đạt được năng suất cao hơn, và nhất là giúp vườn Cao su có tuổi thọ lâu bền hơn. Đó là chưa nói đến việc chỉ dẫn cách bón phân hợp lý, cũng như phương pháp phòng ngừa và chữa bệnh cho vườn cây...

Đa số nông dân ta cũng như nông dân các nước trồng Cao su nổi tiếng khác trên thế giới, trong đó có các nước vùng Đông Nam Á, do nghèo nàn đất đai nên thường trồng trong vườn nhà với diện tích hẹp: có vườn chỉ rộng năm bảy công đất, đi chưa mỗi cãng đã giáp vòng; rộng hơn một chút là vài ba mẫu; ít người được năm mươi ha trở lên...

Nhưng dù trồng với diện tích nhỏ, ta cũng phải tuân thủ những kỹ thuật trồng trọt hợp với khoa

học tiên tiến thì mới mong gặt hái được thành quả cao. Và đó mới là điều quan trọng.

Thực tế cho thấy, có những vườn Cao su tư nhân với diện tích nhỏ hẹp, nhưng nếu chịu khó chăm sóc đúng kỹ thuật, sản lượng mủ đạt được rất cao, hơn những người trồng với diện tích lớn gấp đôi, thậm chí gấp ba! Ngược lại, đất đã ít mà còn trồng sai quy cách, chăm sóc lại... tùy hứng, coi như việc phó thác cho trời, thì đừng trách cây lớn eo uột, năng suất chẳng ra gì...

Để giúp các tiểu điền nắm bắt được những hiểu biết cần thiết về khoa học kỹ thuật trong ngành trồng Cao su, chúng tôi mạo muội soạn ra cuốn sách này. Hy vọng tập sách nhỏ này sẽ giúp quý vị gặt hái được nhiều thành công hơn với vườn Cao su nhỏ của mình. Không nên mặc cảm vì vườn Cao su với diện tích nhỏ hẹp, mà nên tìm cách đạt được sự hãnh diện với vườn Cao su trồng đúng kỹ thuật.

Chúng tôi đặt nhiều hy vọng trước viễn cảnh diện tích Cao su tư nhân tăng mạnh hơn, và sẽ đạt thành quả cao hơn trong vài ba năm tới...

CÂY CAO SU TRONG NHỮNG NGÀY ĐẦU DU NHẬP

Được biết thưở ban đầu cây Cao su được đem trồng thử nghiệm tại nước ta từ năm 1897, do người Pháp tên là Edouard Raoul đem hột giống Cao su từ Indonésia về trồng tại vùng Ông Yêm thuộc địa phận Bến Cát (Bình Dương) và tại suối Dầu (Nha Trang). Sau đó, viên cảnh sát trưởng Sài Gòn là Belland lại đem hột giống từ các nước Trung Mỹ về ương thử tại Thảo Cầm Viên Sài Gòn.

Số cây Cao su con này tỏ ra hợp với thủy thổ của ta nên được đem trồng tại vùng Ngã tư Bình Hòa Gia Định.

Thời ấy vùng Ngã tư Bình Hòa (cách chợ Bà Chiểu hơn một cây số) còn là rừng chồi hoang vu. Bọn chủ Tây và các viên chức thời ấy vào các ngày nghỉ cuối tuần, cũng như các ngày lễ lớn thường đến đây săn chồn, thỏ, gà rừng... Đây được coi là địa điểm

sản bản gần Sài Gòn nhất. Nếu đi xa hơn mười lăm cây số nữa, đến Thủ Đức, có thể sản được hươu nai, heo rừng... Còn muốn sản cọp, voi thì lên miệt Biên Hòa, chạy dài lên Bà Rịa...

Thế nhưng, phải mười năm sau đó, tức năm 1907, một vườn Cao su với qui mô rộng lớn mới được hình thành tại vùng ngoại ô Sài Gòn với diện tích 45 mẫu tây. Đây là đồn điền Cao su Belland (cũng là tên của chủ nhân đồn điền, vốn là cảnh sát trưởng Sài Gòn thuở ấy), tọa lạc tại khu vực sân Golf (đoạn ngã tư Phú Nhuận lên Ngã Năm). Vào thuở ấy, đây được coi là vườn Cao su đầu tiên lớn nhất của nước ta.

Từ các hột Cao su giống này, được gây trồng thành nhiều vườn Cao su khác như:

- ♦ Năm 1907, đồn điền Suzannah ở Bàu Cá, vốn là đồn điền trồng cây bông vải bị thất bại nên chuyển sang trồng cây Cao su.

- ♦ Năm 1912, tại Lộc Ninh cũng lập đồn điền Cao su, sau khi đốt bỏ hơn ngàn mẫu rừng chổi, rừng tre hoang hóa.

- ♦ Năm 1922, đồn điền Cao su Xuân Lộc ra đời. Và kế tiếp là nhiều đồn điền cao su khác tại Biên Hòa, Thủ Dầu Một, Tây Ninh.... Và tất cả đều do người Pháp làm chủ.

Trong nội thành Sài Gòn, nhiều nơi cũng trồng

Cao su rải rác mỗi nơi một ít, gần như là để... làm cảnh. Ở Ngã tư, Ngã năm Bình Hòa, sau năm 1970, vườn Cao su ở cầu Bình Lợi, và Ngã ba Cây Thị mới được đồn bỏ dần... Trước đó khoảng mười năm, các Hướng Đạo Sinh chúng tôi vẫn đến vùng này cắm trại, vì đây là điểm cắm trại lý tưởng gần Sài Gòn nhất. Nếu xa hơn chút nữa, chúng tôi chọn rừng Cao su “dốc con gà quay” ở Thủ Đức, hoặc đến suối Xuân Trường (ở Xuân Hiệp - Thủ Đức)...

Thật ra, ban đầu thực dân Pháp chưa nghĩ đến việc trồng Cao su tại Việt Nam để thu lợi, mà họ chỉ chuyên chú đến việc trồng bông vải, rồi mía đường, cùng một số loại cây công nghiệp khác, kể cả lúa. Vì thấy đất đai hoang hóa của ta thuở đó còn quá nhiều, nhân công lại dư và giá thuê rất rẻ nên thấy cây gì trồng có lợi là họ cứ khai thác triệt để. Thế nhưng, khi thấy các nước chung quanh như Malaysia, Indonésia, Singapore... và xa hơn là các nước ở châu Âu, Trung Mỹ đua nhau trồng Cao su để lấy mủ cung ứng cho thị trường châu Âu đem lại lợi tức quá cao thì các nhà tư bản Pháp tại nước ta mới thấy họ đã “đi sai đường lạc lối” nên chặt bỏ những cây đang trồng để tạo thành những đồn điền Cao su bạt ngàn...

So với Cà phê thì cây Cao su rất dễ trồng, nếu

đã có sẵn đất đai phù hợp lại có đầy đủ nhân công thì việc nói rộng diện tích trồng trọt không mấy khó khăn. Các nhà tư bản Pháp thời đó có sẵn trong tay những điều kiện trên nên chẳng bao năm sau họ đã trở thành những chủ nhân của nhiều đồn điền Cao su bạt ngàn ở các tỉnh miền Đông Nam Bộ và nhiều tỉnh dọc theo duyên hải miền Trung.

- ♦ Năm 1910, tổng diện tích Cao su khoảng 2000 ha.

- ♦ Năm 1920, tổng diện tích Cao su đã lên đến con số gần 20.000 ha.

- ♦ Năm 1928, nước ta đã có 77 ngàn ha cao su.

Và tính đến năm 1934, tổng diện tích đất trồng Cao su tại nước ta đã lên đến con số 130 ngàn ha, và hầu hết đều nằm trong tay người Pháp.

Chỉ trong thời gian ba mươi năm lẻ ngắn ngủi, lại phần nào do trận Thế chiến thứ nhất gây cản trở mà thực dân Pháp vẫn đẩy mạnh tốc độ thiết lập nhiều đồn điền Cao su đến mức chóng mặt như vậy (nhất là thời ấy việc khai phá cũng như trồng tỉa chưa được cơ giới hóa như ngày nay) kể cũng đáng phục. Nhất là khi chúng ta được biết, vào năm 1920, diện tích Cao su mới chỉ có gần 20.000 ha mà thôi!

Và điều này cũng nói lên sự thẳng tay vơ vét nhân tài vật lực của ta một cách tận cùng của bọn

thực dân Pháp thuở ấy. Muốn mở rộng diện tích đồn điền Cao su với tốc độ chóng mặt như vậy, bọn chủ đồn điền phải mộ một lực lượng công nhân đông đảo đến mấy trăm ngàn người. Thời này công nhân đồn điền được gọi bằng một thứ danh xưng tẻ bạc: Cu li hay phu đồn điền!

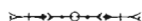
Số đông công nhân này được mộ từ các tỉnh miền Bắc và miền Trung vào với số lượng đông đảo: hàng chục ngàn nười mỗi năm, và thời gian cao điểm nhất là vào thập niên 20, và giảm dần sau năm 1935 trở đi. Đa số những công nhân này đã nhẹ dạ nghe theo lời rủ rê đường mật của bọn “mộ phu”, nhưng khi đã “vào tròng” thì mọi người phải “ngậm bồ hòn làm ngọt” vì bị bọn chủ đồn điền bóc lột thậm tệ: nơi ăn chốn ở quá chật hẹp lại thiếu thốn mọi tiện nghi tối thiểu; bệnh tật không có thuốc men, không được nghỉ ngơi tịnh dưỡng... Đồng lương của họ lại quá ít ỏi, khiến nhiều người khi mãn hạn giao kèo vẫn không có tiền để làm lộ phí hồi hương! Trong khi đó, bọn chủ đồn điền lại giàu lên tột bậc, nếu không muốn nói là vương giả....

Sau Đệ nhị thế chiến, cao trào đánh đuổi thực dân phong kiến để giành độc lập của dân ta càng phát triển, các nhà tư bản Pháp chỉ muốn... rút vốn cho nhanh chứ không ai dám nuôi hoài bão tung vốn

đầu tư thêm nữa. Vì vậy, thời gian này diện tích trồng Cao su tuy có tăng, nhưng chậm. Và, giai đoạn này người Việt chúng ta cũng bắt đầu rủ nhau nhập cuộc vào lĩnh vực làm ăn béo bở này... Đúng ra, từ năm 1920 trở về sau, người Việt cũng đã lập vườn Cao su, nhưng với diện tích nhỏ.

VIỆC KHUYẾN KHÍCH GIỚI TIỂU DIỄN TRỒNG CAO SU

Cây cao su được trồng tại nước ta mới hơn một trăm năm nay. Nếu so với một số quốc gia láng giềng như: Singapore, Indonesia, Malaysia, Thái Lan là những nước có truyền thống trồng Cao su lâu năm hơn thì ta là nước “đi sau”, nhưng nay lại có khả năng “về trước”, vì càng ngày càng được đại đa số nông dân ý thức được lợi ích to lớn của ngành nghề này nên đua nhau nói rộng dần diện tích trồng trọt của họ.

Hiện nay, tại nước ta Cao su là mặt hàng xuất khẩu đứng vào hàng thứ ba sau lúa và Cà phê. Tổng diện tích Cao su trong nước đã được trồng gần 400 ngàn ha, trong đó vườn Cao su tư nhân cũng chiếm khoảng 20%.

Con số này thật ra chưa làm ai thỏa mãn, vì trên thế giới, diện tích của giới tiểu điền trồng Cao su có

nơi lên đến 50% hay 60% và còn có chiều hướng tăng thêm.

Tại nước ta, mức 20% hiện có chắc chắn sẽ bị phá vỡ trong một thời gian gần, vì lẽ càng ngày càng có đông đảo nông dân sẵn sàng nhập cuộc.

Thật ra, tư nhân trồng Cao su không phải là chuyện mới mẻ gì. Trước đây bốn năm chục năm, nhiều người cũng đã bỏ vốn liếng ra mua đất lập vườn trồng Cao su, nhưng con số đó không nhiều. Chỉ từ năm 1960 trở lại đây, diện tích Cao su của tư nhân, đa số là giới tiểu điền trồng với diện tích nhỏ hẹp mới được nới rộng. Đó là nhờ những người đi sau thấy được cái lợi to lớn của những người đi trước và lại được nhà nước luôn luôn khuyến khích, giúp đỡ, truyền bá kiến thức về khoa học kỹ thuật, nên nhiều người có điều kiện thực hiện được ước muốn trở thành chủ vườn Cao su như họ từng ôm ấp bấy lâu.. Trước đây, khi nghe đến việc trồng cây công nghiệp dài ngày như Hồ tiêu, Cà phê, Cao su.. thì nhiều người ngần ngại... vì lâu ăn. Điều này cũng dễ hiểu, vì đa số nông dân mình vốn nghèo, chỉ trồng giống cây ngắn ngày đôi ba tháng hưởng lợi như rau đậu, lúa nếp mới thích hợp với họ. Riêng những “phú nông” khá giả, ít lắm cũng có chút của ăn của để mới dám đầu tư vào việc lập vườn Tiêu, Điều, Cà

phê hay Cao su... Thế nhưng, họ cũng phải lo việc “lấy ngắn nuôi dài” để bảo đảm cho cuộc sống. Nghĩa là trong thời gian đầu tư vào cây dài ngày thì cũng lo trồng cây ngắn ngày, như trồng một ha Cao su thì đồng thời phải trồng ba ha lúa hoặc hoa màu phụ, hay có sẵn vườn cây ăn trái...

Thực tế, cũng không ít nông dân tuy có sẵn điều kiện đất đai, nhưng lại e ngại trình độ yếu kém về khoa học kỹ thuật, nên sợ lỡ gặp thất bại... Đúng ra thì đất trồng Cao su... không cần thiết phải là đất tốt. Nói cách khác, cây Cao su không quá kén đất trồng, đất xấu nó vẫn sống được. Mặt khác, tuy cây Cao su lâu ăn, mất sáu bảy năm mới cho huê lợi, nhưng ba bốn năm đầu, khi cây chưa bung tàn lớn thì ta có thể trồng xen vào giữa hàng Cao su những cây ngắn ngày như lúa, đậu, khoai, đu đủ, chuối chẳng hạn.

Trồng những giống cây này vừa đem lại lương thực, vừa có tác dụng làm thảm phủ êm đất lại chế ngự việc bành trướng của cỏ dại. Tất nhiên, ta phải biết cách trồng xa hàng Cao su ít ra là một thước, và nên tưới bón đầy đủ... Đây cũng là cách “lấy ngắn nuôi dài”, tính lo xa...

Được biết, ở nhiều quốc gia có truyền thống trồng Cao su lâu đời thì các tiểu điền tùy diện tích của cá

nhân không rộng lớn, nhưng vì có số đông, nên tổng diện tích có nước lên đến 60%, có nước còn vượt lên mức 80% - 90% so với giới đại điền.

Mà diện tích Cao su của giới tiểu điền của họ xét ra có nơi còn kém hơn mình, vì có nhà chỉ trồng vài công đất! Thế mà Cao su vẫn nuôi sống họ được. Thật ra, nếu chỉ trồng cây vào vườn Cao su để sống thì mỗi tiểu điền phải có trong tay từ ba ha trở lên. Tiểu điền là điền chủ nhỏ, chủ vườn nhỏ, có diện tích trồng Cao su khoảng vài mươi ha trở lại.

Trên thực tế, có nhiều người trồng Cao su với diện tích nhỏ hẹp chỉ đem lại năng suất thấp vì họ không tuân thủ cách trồng đúng với khoa học kỹ thuật. Lỗi đó là do ở người trồng. Cũng có trường hợp người trồng Cao su với diện tích nhỏ là người ít vốn nên đầu tư vào vườn cây không đúng mức: phân tro thiếu, chăm sóc cũng tùy hứng, rảnh lúc nào thì lo lúc ấy....

Mình nghèo, mình thiếu đất nên trồng với diện tích nhỏ. Ta không nên mặc cảm về điều đó. Trên thế giới cũng có những tiểu điền trồng Cao su với một vài công đất mà thôi. Ở ta nếu trồng được vài ba ha, thậm chí một vài ha cũng đáng mừng rồi. Có nhiều trường hợp trồng ít mà trồng đúng qui cách, phân tro đầy đủ lại chăm sóc tốt thì sản lượng mủ

thu hoạch lại được nhiều hơn người có diện tích trồng rộng gấp vài ba lần của mình!

Cao su là một giống cây tương đối dễ trồng, dễ sống hơn một số loại cây khác. Nhiều người trồng Cao su lâu năm, có nhiều kinh nghiệm cho rằng trồng Cao su cũng dễ như trồng khoai mì, vì nó dễ sống. Thế nhưng, không nên dựa vào đó mà ỷ y, mặc cho cây sống lây lất sao cũng được! Có người đào hố quá nông, quá hẹp, moi lỗ bề cạnh chỉ vỏn vẹn có 30cm, thay vì bề cạnh của hố phải 60cm mới đúng. Đã thế, phân lót vào hố thay vì phải từ 10 đến 15 kí phân chuồng thì chỉ với một xẻng phân độ vài kí thì trách sao cây chậm lớn hoặc sống èo uột?

Giống đủ năng suất cao mà cây thiếu phân để sống thì kết quả cũng chẳng ra gì. Kinh nghiệm cho thấy nếu trồng đầy đủ phân tro, hợp lý thì cây Cao su chỉ có thể trồng độ 5 năm là cạo mủ. Ngược lại, phải cạo trễ thêm một vài năm nhưng chưa chắc sản lượng được ổn định lâu dài, mà chất lượng mủ chưa chắc đã tốt!

Xin được nhắc lại câu chúng tôi đã trình bày ở phần trên: dù trồng với diện tích nhỏ hẹp, ta cũng phải tuân thủ những kỹ thuật trồng trọt có tính khoa học tiên tiến.

Hiện nay do mủ Cao su là mặt hàng xuất khẩu

quan trọng đem lại nguồn ngoại tệ lớn cho nước nhà, nên được chính phủ khuyến khích tư nhân trồng nhiều hơn nữa, sao cho trong mười năm tới, cả nước có tổng diện tích đến 700 ngàn ha, gần gấp đôi con số hiện tại ta đang đạt được.

Chính phủ có nhiều nhiều hình thức để khuyến khích người nông dân, trong đó có việc truyền bá kỹ thuật lập vườn cao su trên diện tích nhỏ, có chuyên viên kỹ thuật đến tận nơi hướng dẫn cách trồng, phân phát tài liệu, cung cấp giống tốt... giúp các tiểu điền thu gặt được những kết quả tốt hơn.

CÂY CAO SU VỚI ĐIỀU KIỆN SINH THÁI

Như quý vị đã biết, mỗi giống cây đều thích nghi với một hệ sinh thái riêng. Do đó không có gì khiến ta phải ngạc nhiên khi thấy cùng một giống cây mà trồng tại địa phương này thì phát triển tốt, nhưng bứng qua trồng ở địa phương khác, có khí hậu khác nhau thì lại sống ươm yếu, hoặc chết.

Cây cao su *Hevea Brasiliensis* có nguồn gốc tại Brasil (Trung Mỹ) thích nghi với khí hậu nóng ẩm hơn là vùng có khí hậu mát lạnh. Cao su phát triển tốt nhất khi được trồng tại các nước ở gần vùng xích đạo, các nước có khí hậu nhiệt đới.

Tại Việt Nam ta, vùng đất trồng Cao su thích hợp nhất là miền Đông Nam bộ, vùng Tây nguyên, và nhiều tỉnh dọc duyên hải miền Trung. Miền Bắc trồng Cao su không thích hợp, vì trong năm có mùa lạnh kéo dài và mưa bão. Khí hậu lạnh lẽo và gió to bão

lớn là hai yếu tố chính đại kị đối với cây Cao su. Tuy vậy, hiện nay Viện Nghiên Cứu Cao Su Việt Nam đang nghiên cứu sâu tìm những giống mới có khả năng chịu đựng được khí hậu mát lạnh, chịu gió tốt để trồng ở các tỉnh từ Thanh Hóa trở ra. Nếu việc nghiên cứu đó thành công thì tổng diện tích Cao su nước ta sẽ lớn hơn rất nhiều.

♦ **Về nhiệt độ:** Cao su chỉ thích hợp với vùng có khí hậu nóng ẩm, từ 25°C đến 28°C là tốt nhất. Vùng có nhiệt độ thấp dưới 15°C cây Cao su sống yếu ớt.

♦ **Mưa:** Cây Cao su không chịu úng thủy, nhưng đất trồng cần có độ ẩm cần thiết thì cây mới phát triển tốt. Lượng mưa tối thiểu phải đạt được là 1.500mm trong năm. Miền Nam có hai mùa mưa nắng rõ rệt: trong đó có 6 tháng mưa trải dài đều đặn nên trồng Cao su rất tốt.

♦ **Ánh sáng:** Cây Cao su chịu nắng, nhưng không hạn lâu ngày không được. Số giờ nắng phải đạt được tối thiểu trong năm là 1.600 giờ. Vùng nắng ít, trời âm u hoặc có sương mù sẽ ảnh hưởng đến sức sống của cây, năng suất kém, và thường gây nhiều bệnh hại.

♦ **Tác hại của gió:** Cây Cao su tuy có thân to, cao nhưng lại giòn nên dễ gãy. Trồng vào vùng có

gió thổi quanh năm suốt tháng rất tốt, nhưng phải là gió nhẹ, sức gió phải dưới 3m/giây.

Những vùng có gió lớn, bão tố không thể trồng Cao su được. Gặp cơn gió mạnh thổi qua lô có thể trong chớp mắt đã “tàn sát” hàng trăm cây trưởng thành trong một lúc. Vì vậy, những vùng có cuồng phong thổi qua, ta nên trồng đai rừng chắn gió để cản bớt sức gió thổi vào lô.

Đai rừng chắn gió cho lô Cao su cũng trồng tương tự như trồng đai rừng chắn gió cho lô Cà phê: phải trồng vạt dày năm bảy hàng cây có chiều cao từ mười, mười lăm mét ngay hướng gió, và cách hàng Cao su sát đai với khoảng cách sáu bảy thước để không tranh ăn phân của Cao su.

TÌM HIỂU ĐẶC TÍNH THỰC VẬT CỦA CÂY CAO SU

Cây Cao su là cây công nghiệp dài ngày, nó có thể sống thọ đến sáu bảy chục năm, nhưng thời gian khai thác mủ từ 20 đến 40 năm là nhiều. Cây càng già càng kiệt sức, năng suất mủ kém dần và cạn kiệt. Cây sống thọ và cho năng suất cao là nhờ vào bộ máy sinh trưởng quá tốt của nó.

♦ **Thân cây:** Cây Cao su có thân mọc thẳng và tròn trịa, lên đến độ cao từ 2m đến 3m thì phân cành. Chỗ phân cành này tiếng lóng trong nghề gọi là “cổ áo”. Sau này, khai thác mủ trên thân cũng từ đoạn “cổ áo” này xuống đến tận gốc. Phần sát gốc của cây tiếng lóng trong nghề gọi là “chân voi”, vì quả thật đoạn này phình rộng ra như hình thù bàn chân của con voi (trong khi phần thân cây từ gốc lên đến “cổ áo” thì suôn đuột và lớn đều nhau chẳng khác gì chân con voi vậy).

♦ **Rễ cây:** Thông thường hệ thân cây cao thì rễ chuột càng dài, có như vậy mới giữ được thế đứng vững cho cây khi gặp mưa to gió lớn. Hơn nữa, cây càng to cao thì nhiệm vụ của bộ rễ, trong đó quan trọng là rễ chuột, tức rễ cái, là hút nước khoáng ở tầng đất sâu càng nhiều, càng tốt để nuôi cây, nhất là trong mùa hạn hán.

Cây cao su có hai loại rễ:

♦ **Rễ cái:** to, khỏe, dài từ 3m đến 5m, cắm sâu vào lòng đất để hút nước, và giúp thân cây đứng vững.

♦ **Rễ bàng:** là vô số rễ nhỏ mọc quanh đoạn có rễ, phân nhánh đan qua chéo lại như một mạng lưới hút các chất bổ dưỡng ở tầng đất mặt để nuôi cây. Rễ bàng tuy nhỏ mà nhiều, bên trên tán lá vươn ra đến đâu thì dưới đất rễ bàng mọc lan đến đó. Vì vậy, khi cây bừa để diệt cỏ trong lô ta nên cày với độ cạ khoảng 10 phân để tránh làm đứt rễ bàng.

♦ **Vỏ cây:** Vỏ cây Cao su là nơi cung cấp mủ vì nơi đây chứa nhiều mạch mủ, tạo nguồn lợi chính cho người trồng, do đó ta cố tránh làm thương tổn đến lớp vỏ ở thân cây. Lớp vỏ mà bị dập nát, bung tróc hoặc nổi u sần sùi sẽ ảnh hưởng nhiều đến năng suất mủ của cây.

Vỏ cây Cao su gồm có 3 lớp sau đây:

♦ **Lớp da bần:** đây là lớp vỏ ngoài cùng, xù xì màu nâu sẫm, vì đó là những tế bào chết nên không chứa mạch mủ. Tuy vậy chức năng của lớp da bần này cũng quan trọng cho sự sinh trưởng của cây, vì nó bảo vệ hai lớp da bên trong.

♦ **Lớp da cát:** là lớp vỏ cứng nằm trong lớp da bần, còn gọi là lớp vỏ cứng, chứa mạch mủ nhưng không nhiều.

♦ **Lớp da lụa:** là lớp vỏ mềm trong cùng, dày chừng vài phân, nhưng chứa nhiều mạch mủ nhất. Mạch mủ của cây Cao su không nằm theo chiều thẳng đứng của thân cây mà xếp nghiêng từ phải sang trái, làm thành một góc 5 độ so với đường thẳng đứng, tính từ dưới lên.

♦ **Lá cây:** Lá cây Cao su là lá kép: mỗi lá gồm 3 lá chét. Trong lá cũng chứa nhiều mạch mủ, còn phần cuống lá thì có tuyến mật, đủ sức lôi cuốn các loài ong và một số loại côn trùng khác bu đến hút mật. Khi lá còn non màu sắc nâu tím; khi trưởng thành sắc lá màu xanh lợt và mềm mại. Còn khi lá đã già thì cứng và đổi màu xanh đậm.

Chức năng của lá Cao su là quang hợp và biến đổi nhựa nguyên thành nhựa luyện để nuôi cây.

Những mạch mủ li ti tích chứa trong lá Cao su đã góp phần làm tăng sản lượng mủ cho cây. Vì vậy,

trong mùa cây thay lá (tháng giáp tết âm lịch) ta phải tạm nghỉ cạo. Chờ đến khi lá mọc chân chim, tức là trên cây lớp lá non ra ổn định thì cây mới cho mũ và cạo trở lại.

♦ **Hoa:** Cây Cao su trồng đến năm tuổi thứ tư thì trở hoa. Hoa màu vàng, đơn tính, mọc thành nhánh ở nách lá. Hoa đực và hoa cái mọc chung trên một nhánh và mỗi nhánh thường có 12 chùm, trên đó số hoa cái chỉ chiếm một phần mười hoa đực.

Dù mọc chung chùm, nhưng thường hoa đực chín trước hoa cái chín sau, nhưng điều đó không gây cản trở đến sự thụ tinh của hoa cái, vì chúng thụ phấn chéo. Phần hoa đực của nhánh khác, hay của cây khác sẽ nhờ gió hay côn trùng mang đến thụ phấn cho hoa cái của cây kia.

Mùa ra hoa của cây Cao su thường đến sau tết Nguyên đán, khi cây đã hoàn tất việc thay lá mới.

♦ **Trái:** Trái Cao su có 3 ngăn ghép thành 3 buồng riêng rẽ. Mỗi buồng như vậy chứa một hạt bên trong. Khi già vỏ trái khô cứng, màu trắng ngà, nứt vách ngăn để bắn hạt văng xuống quanh gốc.

♦ **Hạt:** Tùy theo giống mà hạt Cao su có hình bầu dục hay hình tròn. Hạt khá to, có đường kính 1,5 cm đến 2 cm. Thường khi vỏ hạt có màu nâu lợt, trên đó nổi nhiều vân màu nâu sậm hơn. Vỏ hạt

láng trơn và rất cứng, bên trong chứa nhân hạt gồm đủ phôi nhũ và cây mầm.

Do vỏ hạt cứng nên khi gieo ta phải gõ nhẹ cho vỏ hạt nứt ra thì hạt mới dễ nảy mầm được.

Hạt cao su ngoài việc để giống, còn làm thức ăn cho gia súc và làm phân bón rất tốt.

+ Nhân hạt Cao su nếu rang chín với nhiệt độ 35°C đến 40°C cho hết chất độc là axit cyahydric, sau đó xay nhỏ dùng làm thức ăn gia súc. Tốt nhất là nên cho ăn ít.

+ Nhân hạt Cao su chứa hơn 30% chất dầu. Chất dầu này vì có chứa axit cyanhydric, là một chất độc cần phải khử với nhiệt độ cao thì mới dùng được cho người và gia súc. Dầu Cao su dùng để pha chế vào sơn, làm xà bông. Còn phần xác hạt sau khi ép thì để làm phân bón.

Tóm lại, cây Cao su rất hữu ích đối với đời sống con người. Ngay gỗ Cao su, ngày trước xem là gỗ tạp, nhưng nếu biết trừ khử mối mọt lại trở nên có giá trị lớn, như đóng bàn ghế, làm bột giấy.

ĐẤT TRỒNG CAO SU

Cây Cao su không quá kén đất trồng, đất thiếu chất dinh dưỡng cây vẫn phát triển được. Nói cách khác, từ trước đến nay, chỉ có đất xấu người ta mới trồng Cao su.

Thế nhưng, nói như vậy không có nghĩa là đất nghèo nàn chất màu đến độ không thể trồng các giống cây khác thì trồng Cao su vẫn được! Thật ra, đất trồng Cao su dù không tốt cũng phải là đất sống, tầng đất mặt tươi xốp, có mùn, có đủ yếu tố lý tính và hóa tính tương đối tốt thì Cao su mới sinh trưởng được. Điều cần là đất phải có tầng đất mặt khá dày, khoảng một thước trở lên mới tốt. Vì rễ cái (rễ trụ) của Cao su có chiều dài từ 3 đến 5 thước, dư sức xuyên sâu vào lòng đất để hút nước lên nuôi cây, đồng thời giữ cho thân cây (có độ cao từ 15 thước trở lên) đứng vững được trước sức càn quét của mưa bão. Tầng nước ngầm của đất cũng phải thấp hơn mặt đất cả thước mới tốt.

Cây Cao su thích hợp nhất với đất đỏ badan, và kế đó là đất xám. Đất Miền Đông Nam Bộ và vùng Tây Nguyên vốn có tầng đất mặt khá sâu nên trồng Cao su vừa sinh trưởng mạnh vừa cho năng suất cao. Đất có tầng đất mặt khá cứng như đá ong, đá tảng quá dày ngăn trở rễ cái xuyên sâu xuống đất thì không thể hợp với cây Cao su. Trừ trường hợp lớp đất đá quá cứng này nằm ở dưới sâu, và tầng đất mặt trên đó khá tốt, có độ dày hơn một thước, vẫn có thể trồng được Cao su.

Loại đất lẫn đá sỏi, đá lộ đầu... tuy được coi là đất xấu, nhưng có thể trồng được Cao su, vì rễ cái vẫn có thể len lỏi xuyên qua để thực hiện chức năng là hút nước ở tầng đất sâu nên nuôi cây được. Tất nhiên, gặp đất tốt thì cây phát triển mạnh, ngược lại gặp đất xấu thì cây chậm phát triển, năng suất kém, và thời gian khai thác mủ sẽ trễ hơn nhiều.. Ta có thể trồng Cao su trên đất bung như đất ruộng, đất vườn, miễn là đất không bị úng thủy hoặc có hệ thống thoát nước tốt. Nhưng yêu cầu là đất phải có tầng đất mặt khá dày, tối thiểu cũng được 80 phân. Cao su trồng trên đất bung cho nhiều mủ, nhưng mủ lỏng, bán giá thấp. Tốt nhất là trồng đất gò, dù sản lượng mủ ít hơn, nhưng mủ đặc, bán được giá.

Do cây Cao su không chịu được gió mạnh, lại hợp với khí hậu nóng ẩm nên nếu đem trồng vào vùng đất quá cao so với mực nước biển từ 500m trở lên kết quả sẽ xấu. Độ cao đó khoảng 400m là mức tối đa. Xin được lưu ý là nếu trồng vào vùng đất quá cao cây Cao su sẽ phát triển chậm, và cho ít mủ. Nếu trồng vào vùng đất dốc thì độ dốc nên ở mức dưới 5 độ, hoặc dưới 8 phần trăm. Nếu độ dốc hơn mức này thì phải có biện pháp chống xoáy mòn, như be bờ, trồng cây phủ đất, và cây phải trồng theo đường đồng mức... như vậy mới giữ được đất và màu lại nuôi cây.

Khi chọn được đất để trồng cao su, việc trước tiên là phải cải tạo đất.

+ **Cải tạo đất:** Việc cải tạo đất để lập vườn Cao su là thiết yếu. Nếu là đất rừng mới được khai khẩn, hay đất đồi còn hoang hóa thì việc cải tạo đất đòi hỏi nhiều thời gian và công sức hơn là đất vườn, đất ruộng.

Đất còn hoang hóa là đất xấu, chưa thể trồng trọt ngay được. Xấu ở đây không có nghĩa là đất chết, cũng không hẳn là thiếu chất dinh dưỡng mà là đất độc do chưa được nhiều lần cây bừa cuốc xới thuần thục. Đất mà lâu ngày nằm im như vậy thế nào cũng ẩn chứa nhiều loại khí độc, nhiều mầm mống dịch

hại như bào tử nấm, các loại vi khuẩn, tuyến trùng... phải cày sâu cuộc bẫm nhiều lần mới tiêu trừ hết chất độc hại được.

Trước khi cày bừa, ta phải lo khai hoang thửa đất, như đốn bỏ hết những cây tạp, bứng hết gốc rễ chúng lên đốt bỏ để lấy phân tro. Còn cày thì phải cày thật sâu, cày lăm cũng 30cm đất. Cày xong phải bừa kỹ, rồi phơi đất nắng nhiều ngày để đất được “hả” hơi. Sau vài ba tuần hay một đôi tháng lại cày bừa lần nữa... Sau ba bốn lần cày bừa và phơi nắng tầng đất mặt được tơi, tốt thêm, các loại đất đá, cỏ dại được lấy sạch...

Việc sau cùng, nếu cần, dùng thuốc sát trùng để khử hết những loài dịch hại còn ẩn chứa trong đất.

+ **Thiết kế lô:** Trồng Cao su cũng như trồng Cà phê cần phải chia lô ra để tiện chăm sóc. Nói đến lô không phải chỉ hiểu nghĩa giản đơn là chia ra từng vùng đất trong thửa đất để trồng cây là đủ, mà còn phải lo đến đường lô, đường liên lô, đường băng, đường thừng, nếu đây là nông trường rộng lớn hàng trăm, hàng ngàn ha.

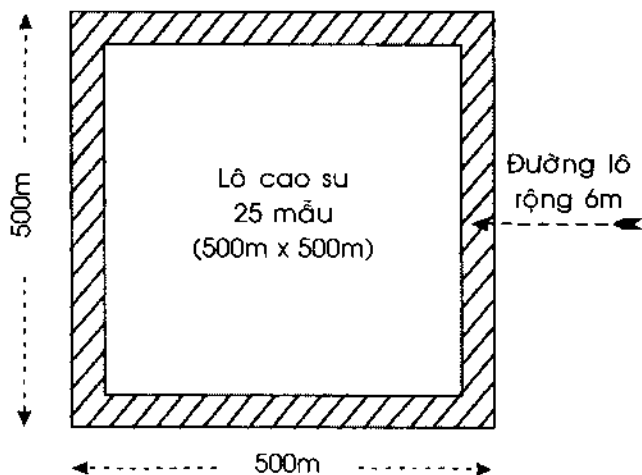
+ **Kích thước lô:** Tại nông trường Cao su quốc doanh hay các đại điền với diện tích trồng rộng lớn thì mỗi lô có diện tích tới 25ha, bề cạnh 500m x 500m.

Chung quanh lô cao su, phải tạo một đường lô

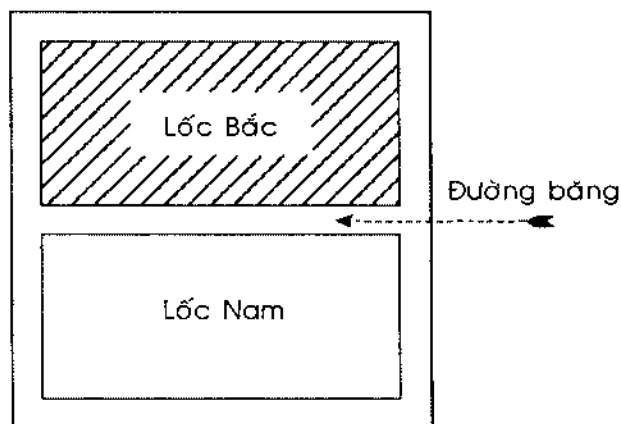

bề ngang khoảng 6m được san ủi bằng phẳng đủ cho hai xe cơ giới tránh nhau được. Đường lô lập ra là để chuyên chở mù, chuyên chở công nhân, đồng thời cũng để chống cháy khi cần.

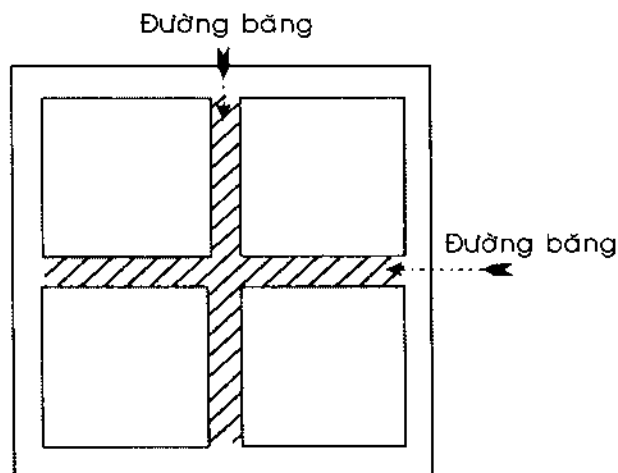
Đường lô của lô này sẽ nối tiếp với đường lô của những lô kế cận gọi là đường liên lô, giúp cho việc thông thương qua lại trong vườn Cao su được dễ dàng và thuận tiện hơn.

Diện tích còn lại của lô, có một đường băng ngang ở giữa là đường băng, chia lô Cao su ra làm 2 phần. Phần một là lốc Bắc (còn gọi là đầu Bắc), phần hai gọi là lốc Nam (còn gọi là đầu Nam) như hình vẽ dưới đây.

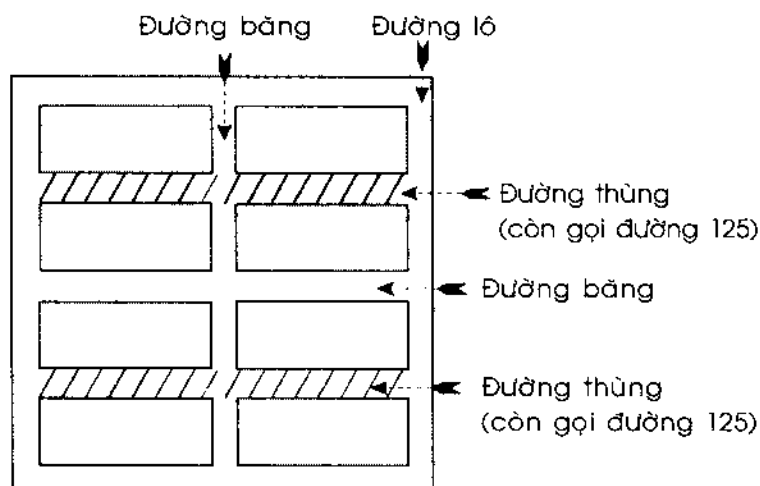
Thế nhưng trong lô Cao su không phải chỉ có một đường băng như vừa nói, mà còn một đường băng khác, chia lô Cao su ra làm bốn phần bằng nhau:

Công dụng chính của đường băng là cứu hỏa (chống cháy). Khi lô Cao su bị cháy thì xe cứu hỏa sẽ theo những đường băng này đến tận vùng đang xảy ra hỏa hoạn mà chữa lửa.

Bề ngang đường băng cũng rộng bằng đường lô và được san ủi bằng phẳng để xe cơ giới dễ dàng lưu thông.

Ngoài hai đường băng ra, trong lô còn có hai đường “nội bộ” khác gọi là “đường thùng”, rộng 6m và có chiều dài 500m. Đây là hai con đường trong lô để vận chuyển mủ Cao su công nhân vừa cạo được trong ngày:

Sở dĩ đường thùng còn được gọi là đường 125 vì nó nằm ở quãng giữa lốc bắc và lốc nam (mỗi lốc có chiều ngang 250m, mà đường thùng lại chạy ngang qua giữa).

Tên đường 125 do công nhân cạo mủ đặt ra cho dễ gọi và dễ nhớ, cũng như họ đặt đường bằng là đường 250 gọi mãi rồi quen.

Dọc theo đường thùng dài 500m được chia ra làm 6 đoạn bằng nhau, mỗi đoạn đặt một giàn thùng để úp thùng cạo mủ.

Giàn thùng là một cái giàn làm bằng tre nứa sơ sài để công nhân cạo mủ dùng làm chỗ úp thùng chứa mủ.

Như vậy, trong lô cao su rộng 25 ha có lập 2 đường thùng tức có 12 giàn thùng cả thảy. Mỗi ngày cạo mủ, công nhân phụ trách cạo trong phạm vi diện tích có giàn thùng mà mình phụ trách (khoảng 350 cây): Điều đó có nghĩa là trong lô Cao su 25ha, chỉ cần có 12 công nhân cạo mủ mà thôi. Tính ra mỗi người phụ trách khoảng hai ha.

Trường hợp đất trồng Cao su có địa hình dốc trên 5 độ, hoặc cuộc đất chỉ bốn năm chục mẫu, thì mỗi lô chỉ nên rút nhỏ lại độ 15 đến 20 ha cũng được. Với lô Cao su với diện tích khá lớn này, đề nghị vẫn thiết lập đầy đủ đường lô, đường bằng, đường thùng như cách trình bày ở trên.

Trừ vườn trồng cao su diện tích nhỏ của giới tiểu điền, chừng bốn hay năm ha trở lại thì tùy vào địa thế đất mà có thể lập hay không lập đường lô, đường băng và đường thùng.

Thí dụ:

+ Vườn Cao su dưới một ha của tiểu điền, nếu thửa đất vuông vức thì bề cạnh ngắn hơn 100m, không cần thiết phải lập đường lô chung quanh.

+ Nếu vườn ruộng 4ha đất vuông vức thì bề cạnh là 200m, chỉ cần tạo đường lô mà thôi.

+ Còn thửa đất rộng vài chục ha thì diện tích lô có thể rộng từ năm bảy ha đến mười hoặc hơn. Và trong trường hợp này phải có đường lô, một đường băng và một đường thùng cũng đủ.

Nếu vườn Cao su nhỏ hẹp của mình (chừng vài ba ha trở lại) liên kết với vườn Cao su của các tiểu điền khác; hoặc lọt thỏm giữa các vườn Cao su nhỏ thì mọi người nên bàn bạc với nhau để lập chung đường lô để tiện việc chăm sóc, phòng cháy và từ sâu bệnh...

Nhưng việc thiết kế lô không phải đến đây là hết, mà còn nhiều việc phải bận tâm đến như gặp địa hình dốc dưới 8 phần trăm thì phần cuối dốc phải tạo mương để chắn dòng chảy; gặp địa hình dốc trên 9 phần trăm thì phải tạo bờ chống xói mòn, ngăn

đất trôi màu; còn gặp thế đất thấp thì phải lo đào
mương thoát nước tránh úng thủy...

Có điều đáng mừng là nếu tận dụng thì loại đất
để lập vườn Cao su tại nước ta vẫn còn nhiều. Ngay
ở miền Đông Nam Bộ và Tây Nguyên, nhiều vùng
vẫn còn đất hoang chưa khai phá hết.

Hiện nay, Cao su được trồng đều khắp ở các tỉnh
thành sau đây, tính từ thành phố Hồ Chí Minh trở
ra Bắc: Thành phố Hồ Chí Minh – Đồng Nai – Bà
Rịa Vũng Tàu – Bình Dương – Bình Phước – Bình
Long – Tây Ninh – Daklak – Gia Lai Kontum – Bình
Thuận – Phú Yên – Bình Định – Quảng Ngãi –
Quảng Nam Đà Nẵng – Huế – Quảng Trị – Quảng
Binh – Hà Tĩnh – Nghệ An – Thanh Hóa...

Vùng trồng thì nhiều, nhưng năng suất cao hay
thấp là còn tùy đất đai tốt xấu, tùy vào khí hậu của
mỗi vùng thích hợp với cây Cao su đến đâu... đó là
những điều quý vị đã biết.

GIỒNG CÂY CAO SU (NÊN CHỌN GIỒNG CAO SẢN)

Chọn giống thật tốt để trồng cao su là điều ai cũng đặc biệt quan tâm. Việc chọn giống mang đặc tính tốt lại thích hợp cho từng vùng sinh thái là việc cần phải chọn lựa, tìm hiểu, hoặc tham khảo ý kiến của Viện Nghiên Cứu Cao Su Việt Nam. Vì rằng, ở viện có chuyên viên tuyển chọn giống mới để thay thế dần những giống lạc hậu, năng suất kém... Xét chung, giống được chọn trồng phải mang những tính tốt như sau:

- + Giống có năng suất mủ cao, sản lượng ổn định lâu dài và chất lượng tốt.

- + Giống “mau ăn”, tức thu hoạch mủ sớm hơn những giống khác, rút ngắn thời gian kiến thiết cơ bản.

- + Giống có nhiều lớp mủ, vỏ dày, dễ cạo và lớp vỏ tái sinh tốt.

+ Giống sinh trưởng tốt, chịu được khí hậu hơi khắc nghiệt như gió to, lạnh cũng như khô hạn.

+ Giống có khả năng kháng bệnh cao...

Những cây mẹ mang những đặc tính tốt như trên đều được lấy hạt để ươm làm gốc ghép. Hiện nay, có nhiều giống được chuồng trồng, trong số đó có:

♦ **RRIM 600:** Cây có thân thẳng, tròn, có chân voi, vỏ dày, dễ cạo và sinh trưởng tốt. Giống này có xuất xứ tại Malaysia.

♦ **PB 235:** Thường được gọi tắt là giống 235, có thân thẳng, tròn, vỏ dày trung bình, dễ cạo, sinh trưởng tốt, khai thác sớm. PB 235 cũng xuất xứ tại Malaysia.

♦ **GTL:** Cây có thân tròn và thẳng, có chân voi, vỏ dày, sinh trưởng tốt, dễ cạo, xuất xứ tại Indonesia.

Khi trồng ra vườn, trong lô ta nên trồng một giống riêng, để tiện cho việc khai thác và chăm sóc. Ngay việc trồng dặm trong năm đầu thay những cây bị chết, cũng phải chọn cây cùng một giống đã trồng trong lô.

A. CHỌN DÒNG CON CAO SẢN: Thông thường, giống cây gì cũng vậy, ai cũng muốn chọn cây con thuộc dòng cao sản mà trồng để cho nhiều

lợi. Ở động vật như giống gia súc gia cầm chẳng hạn, người ta chọn con đực (hay trống) có sức khỏe tốt để phối giống với con cái (hay mái) ngoài sức khỏe tốt còn thuộc dòng cao sản để hy vọng có bầy con thật tốt để nuôi. Còn về thực vật thì từ trước đến nay, khi chọn dòng con thường chỉ căn cứ vào cây “mẹ” mang những đặc tính tốt. Như với cây ăn trái thì cây “mẹ” phải là cây tăng trưởng mạnh, kháng bệnh cao, sai trái và trái có chất lượng... Với cây Cao su thì phải thuộc giống cao sản (như vỏ dày, nhiều mạch mủ, dễ cạo) thân lại thẳng, tròn, có chân voi... Với những cây có tiêu chuẩn tốt như vậy, sau khi thu hoạch suốt năm bảy mùa mà thấy năng suất vẫn ổn định thì được chọn làm cây “mẹ” để giống. Hột mất ghép của cây mẹ sẽ là dòng cây con cao sản sau này, mang những đặc tính tốt của cây “mẹ”.

Có 2 cách nhân giống được áp dụng từ trước đến nay:

1. Phương pháp hữu tính: Đây là phương pháp “xưa” nhất và dễ thực hiện nhất. Dùng hột của cây Cao su “mẹ” đem gieo thẳng xuống đất là có cây Cao su “con” sau này để trồng.

Xin lưu ý là chọn hột từ cây Cao su “mẹ” vẫn chưa đủ, mà còn phải biết cách lựa hột tốt để gieo.

Hột Cao su để giống phải là hột của cây mẹ có số tuổi còn tơ, từ 12 đến gần 20 năm mới tốt. Hột phải có vỏ màu sáng bóng, nặng vì mới rụng. Những hột bị nứt, bị móp, bị dị hình méo mó đều phải loại bỏ. Những hột đủ tiêu chuẩn để làm giống, trước khi gieo phải gõ nhẹ vào một vật cứng để vỏ nứt ra, kế đó ngâm vào nước lạnh khoảng 20 giờ, sau đó đem ra vườn ươm. Có thực hiện qua những công đoạn như vậy thì khả năng nảy mầm của hột giống Cao su mới cao.

Khi đặt hột giống xuống đất (liếp ươm) cần phải đặt phía lõm (bụng) của hột hướng xuống dưới, phía cong (lưng) hướng lên trên, như vậy khi nảy mầm rễ cây mới mọc thuận, giúp cây con sinh trưởng tốt.

2. Phương pháp vô tính: Đây là phương pháp tạo cây con mang đúng đặc tính tốt của cây “mẹ” mới hơn phương pháp nhân giống hữu tính vừa trình bày ở trên.

Nhân giống theo phương pháp vô tính không dùng đến hột, mà bằng cách giâm cành, chiết cành và ghép cành lấy từ cây “mẹ”.

+ Giâm cành là lấy một đoạn cành nhỉnh hơn ngón tay út, không non quá mà cũng không già quá đem giâm xuống đất đã làm ẩm. Hằng ngày phải

che nắng gió và tưới với tia nước nhẹ, cho đến khi đoạn cành mọc rễ tạo nên cây mới.

+ Chiết cành là chọn một cành nhỏ trên cây “mẹ” mập, không thương tật, dùng dao bén bóc một đoạn vỏ nơi định chiết, sau đó dùng hỗn hợp đất và phân chuồng hoai ốp chặt chung quanh, bên ngoài dùng vải bố quấn chặt lại, và năng tưới để bầu đất lúc nào cũng được ẩm... Vài tháng sau ta thấy nơi bầu chiết có vô số rễ non bắn tua tua ra ngoài, đó là một cây “con” chiết ra từ cây “mẹ”.

+ Ghép cành là cách dùng cành non của cây “mẹ” hoặc tách một “mắt ghép” từ vỏ của cành cây “mẹ” rồi ghép vào đoạn gốc của một cây Cao su non độ chín mười tháng tuổi đang sống trong vườn ươm, hay trong bầu ươm. Cây con này được gọi là gốc ghép, vì sau khi cành ghép hay mắt ghép lấy ra từ cây mẹ có hiện tượng sống và nảy chồi thì phần thân phía trên chỗ ghép nuôi chồi của cây Cao su “mẹ”, biến thành thân mới của cây đó sau này.

Trong hai phương pháp nhân giống vừa trình bày, kết quả cho thấy:

Với phương pháp nhân giống hữu tính (trồng cây con bằng hạt) cây con không mang đúng đặc tính tốt của cây “mẹ”, nếu có thì tỉ lệ cũng rất thấp.

Ngược lại, với phương pháp nhân giống vô tính

thì cây con có được những đặc tính tốt của cây mẹ mặc dù không được thập phần hoàn hảo. Dù sao thì đây cũng là phương pháp nhân giống ưu việt nhất, mới nhất được đa số nhà vườn áp dụng.

Thế nhưng, trong phương pháp nhân giống vô tính này cũng có chuyện để bàn: Là cách giâm cành và chiết cành đối với cây trồng lâu năm như cây Cao su không thể áp dụng được, vì nhược điểm của chúng chỉ có rễ bằng mà không nảy ra rễ cái. Do đó, chỉ nên áp dụng cách ghép cành, hoặc ghép bằng mắt, vì cây có sẵn gốc ghép với bộ rễ hoàn hảo và khỏe mạnh.

B. LẬP VƯỜN ƯƠM: Để có một số lượng lớn cây Cao su con cùng một lứa tuổi, chọn lựa ra được những cây có sức lớn đồng đều, không bị bệnh tật từ thân đến rễ để trồng, ta phải lập vườn ươm cây con. Thay vì như cách cũ mà trước đây ông cha ta đã làm là trồng bằng cách gieo thẳng hạt giống ra hố trống, rồi chờ cây con đủ lớn đúng độ ghép mới ghép cành, ghép mắt. Cách xưa cũ này có những điều bất tiện cho việc chăm sóc, và nhất là không thể tạo được tất cả cây trong lô lớn đồng đều như nhau.

Tùy vào số lượng cây con giống cần trồng sau

này nhiều hay ít mà ta dự tính lập vườn ươm rộng hay hẹp. Với những tiểu điền, nếu diện tích trồng chỉ một vài ha thì kích thước vườn ươm chỉ cần rộng 200m vuông cũng đủ. Trồng với diện tích rộng hơn thì diện tích vườn ươm phải rộng hơn.

Điều đòi hỏi là đất làm vườn phải cao ráo và bằng phẳng; đất tốt được cày bừa, cuốc xới nhiều lần cho thật tơi xốp. Điều đó cũng có nghĩa là đất vườn ươm không có tạp chất lẫn lộn như sỏi đá, rễ cây, cỏ dại... Sau đó vườn được phân thành ô hoặc lên liếp để trồng. Nên thiết kế lối đi đủ rộng để công nhân lui tới chăm sóc tưới cây mỗi ngày.

Vườn ươm phải có sẵn nguồn nước tưới đầy đủ, vì cây con cần rất nhiều nước tưới, nhất là trong mùa khô.

Tùy theo sự dự tính của mình tum trần 10 tháng tuổi hay bầu mất ngủ mà lập vườn cho đúng cách thức.

Chúng ta cũng cần hiểu thế nào gọi là cây tum trần 10 tháng tuổi, và thế nào là cây trồng bầu mất ngủ.

+ **Cây tum trần 10 tháng tuổi**, nói gọn là **cây tum**, là cây Cao su con có 10 tháng tuổi, sau khi ghép mắt ghép thành công, được bứng từ vườn ươm đem ra trồng tại hố.

+ **Cây bầu mắt ngủ:** Là cây Cao su con được ươm hột trong bầu, sau đó ghép mắt ghép thành công, và rạch bầu đem cây con ra trồng tại hố.

1. Làm vườn ươm cây tum: Sau khi cày bừa kỹ và san bằng thửa đất thì bắt tay vào đào mương rãnh, mỗi mương có chiều ngang 50 phân, chiều sâu cũng 50 phân, vách thẳng đứng và chiều dài từ 15 đến 20m. Với tiểu điền có vườn ươm hẹp, thì tùy vào diện tích đất mà mình lo liệu.

Khi đào, dù là đào thủ công hay đào bằng phương tiện máy móc thì lớp đất mặt bên trên mương rãnh cũng phải để riêng sau này dùng trộn chung với phân chuồng để lấp lại xuống mương rãnh để gieo hột giống. Lớp đất bên dưới đào lên để dùng vào việc khác. Sau khi lấp hỗn hợp đất và phân vào đầy mương rãnh, phải phơi ải ngoài nắng gió vài mươi ngày rồi mới đặt hột giống xuống gieo.

2. Làm vườn ươm bầu mắt ngủ: Sau khi mặt bằng vườn ươm đã được cày bừa xong thì bắt tay vào việc đào rãnh. Rãnh ươm bầu mắt ngủ chỉ cần rộng 30 phân, và sâu 25 phân là đủ, nhưng vách rãnh cũng phải thẳng đứng, còn chiều dài cũng từ 15 đến 20m là vừa. Rãnh này không cần lấp đất và

phân như rãnh của vườn ươm tum, vì chỉ dùng làm nơi đặt bầu ươm xuống. Nhờ có bờ thành hai bên kìm chắc lúc nào cũng giữ bầu nằm yên đúng vị trí chứ không thể nghiêng ngả, giữa hai rãnh nên chừa một lối đi khoảng 8 tấc để tiện việc lui tới chăm sóc.

C. CÁCH GIEO HỘT GIỐNG: Hột Cao su giống như phân trên đã nói phải thu từ cây Cao su “mẹ” có những đặc điểm ưu việt, lại chưa đến tuổi quá già, tức là cây trong lứa từ 10 đến 20 tuổi là tốt.

Hột giống phải là hột mới rụng, nặng, không bể giáp, lớn, không bị dị tật, và vỏ có màu sáng bóng. Hột còn mới thì bên trong phôi nhũ còn tươi, khả năng nảy mầm cho tỉ lệ cao (không nên để lâu quá một tuần) đem ươm ngay mới tốt.

1. Liếp ươm hột: Như quý vị đã biết, khi đặt hột giống ra vườn ươm hay bầu ươm thì hột giống Cao su phải được ươm trước cho ra rễ “gai dứa” hoặc trễ là rễ “chân nhện” trên liếp cát.

Chỉ trong khoảng thời gian từ 5 đến 7 ngày là hột giống đã ra rễ. Chỉ cần thấy hột giống nứt rễ là ta phải lấy ra ươm liền, không nên để trễ vì nếu rễ mọc ra quá dài khi di chuyển dễ bị đứt hay giáp nát. Vì vậy, sau vài ba ngày vùi hột giống vào cát, hàng

ngày ta phải chịu khó moi lên mỗi nơi một vài hột để theo dõi.

Rễ gai dứa ▶

Rễ chân nhện ▶

Nếu ươm số nhiều thì phải tạo nhiều lớp cát. Liếp chỉ cần rộng một mét đến một mét hai, và dài chừng 10m, trên đó độ dày của lớp cát cỡ 10cm. Trên liếp nên có mái che sơ để hạn chế mưa tạt và ánh nắng trực xạ chiếu vào, ảnh hưởng xấu đến việc nảy mầm của hột giống. Giữa hai liếp nên tạo một lối đi khoảng 60 phân là đủ. Còn nếu các vị tiểu điền ươm hột giống thì có thể tự chế những khay cát bằng gỗ, hay chọn một đám đất bằng phẳng, dùng ván tấn chung quanh, đổ lớp cát dày 10cm bên trong là được.

Trước khi ươm hột Cao su giống, ta phải làm nứt vỏ cho dễ nảy mầm bằng cách gõ nhẹ hột vào một vật cứng nào đó. Sau đó, nên cẩn thận ngâm hột vào thuốc Dieldrin pha với tỉ lệ 5 phần ngàn (5/1000) để khử kiến và nấm dại trong vài mươi phút.

Mặt cát được làm ẩm (tránh để ngập úng) rồi

đặt úp bề lõm (bụng) của hạt xuống dưới, phần con (lưng) hướng lên phía trên. Hạt giống nên đặt cách nhau vài phân, cho lún sâu vào cát cũng vài phân.

Việc chăm sóc trong giai đoạn này là lo tưới cho cát được ẩm. Nên tưới ngày 2 lần bằng loại thùng tưới có tia nước nhỏ như phun sương, tưới trước 9 giờ sáng và sau 4 giờ chiều mỗi ngày.

2. Cách gieo hạt giống ra vườn ươm tum:

Hạt giống sau khi nhú mầm mới đem ra vườn ươm đặt vào mương rãnh. Lúc thấy rễ nhú ra độ 4-5 milimet, gọi là rễ gai dứa, là lúc đưa ra vườn ươm tốt nhất. Nếu để trễ chừng vài ba ngày, rễ sẽ dài gần một phân, gọi là rễ chân nhện, tuy vẫn gieo được, nhưng có thể bị hư hao do phải di chuyển xa.

Xin lưu ý là rễ con và mầm non của cây Cao su (nếu để dài chừng vài phân) rất giòn và yếu, sơ sẩy một chút là đã gãy và giập. Do đó, khi nhặt hạt giống vừa nảy mầm (mới nhú bằng hạt gạo) ra khỏi liếp cát, ta phải cẩn thận và nhẹ tay. Rồi lại nhẹ nhàng đặt từng hạt vào rổ có lót lá chuối tươi cho êm mát (hoặc lớp khăn hay vải dày đã nhúng nước cho ẩm), bên trên cũng lấy lá chuối phủ lên để mầm và rễ khỏi héo úa. Việc làm đó đúng như câu: “Nâng như nâng trứng, hứng như hứng hoa”.

Ra đến vườn ươm, ta ươm hạt giống đã nảy mầm lên nương rãnh với khoảng cách 25cm và đặt theo kiểu nanh sấu. Nếu đặt theo hàng thẳng thì hạt cách hạt khoảng 30cm, hàng cách hàng khoảng 50cm.

Đặt hạt giống xuống đất cũng theo qui cách: Phần bụng của hạt hướng xuống dưới, phần lưng hướng lên trên, mầm hạt cùng hướng theo một hướng nhất định do mình chọn.

Việc chăm sóc vườn ươm tum 10 tháng tuổi có 2 việc quan trọng cần làm: đó là tưới nước và diệt trừ cỏ dại. Trong vài tháng đầu phải tưới nước mỗi ngày. Ngày tưới 2 lần sáng và chiều. Trong mùa nắng hạn nên tưới 3 lần mới đủ ẩm. Sau thời gian đó chỉ tưới cách nhật, nhưng cũng ngày 2 lần, và nên tưới với vòi có tia nước nhỏ. Với cỏ dại thì phải nhổ hằng ngày, vì nó sẽ tranh ăn chất dinh dưỡng của Cao su con.

Muốn cho cây tum mau lớn, ta phải bón phân thúc. Phân chuồng hoai, phân rác mục, phân NPK đều thích hợp với Cao su. Từ tháng thứ hai sau ngày ươm hạt, ta nên bón thúc mỗi tháng một lần.

Cây tum cũng thường bị bệnh, nhất là bệnh ở lá và rễ, ta nên theo dõi, tìm hiểu đúng căn bệnh để kịp thời chữa trị.

Mặt khác, với những cây con ươm yếu, chậm lớn,

dị tật ta nên loại bỏ đừng tiếc. Cứ 3 tháng nên “thanh lọc” một lần, dù số hao hụt có mất hết phân nữa cũng mặc, chỉ giữ lại những cây thực sự khỏe mạnh, đúng tiêu chuẩn mới ghép mắt mà thôi. Nên khắt khe với chính mình trong việc “thanh lọc” này, nếu muốn có lô Cao su đúng với ý muốn sau này.

3. Cách gieo hạt giống vào bầu mắt ngủ:

Việc ươm hạt Cao su giống vào bầu mắt ngủ có vài công đoạn phải làm trước hay làm ngay khi bắt đầu gieo hạt giống vào cát. Khi hạt vừa nảy mầm (trong vòng tuần lễ) thì phải đem gieo vào bầu ngay. Nếu bầu chưa lo đủ số thì mọi việc sẽ trễ nải.

a/ Vỏ bầu để gieo hạt giống tiện nhất là dùng bao ny-lông loại dày 0,08mm, có kích cỡ 20 phân x 40 phân, hoặc 30cm x 40cm, như vậy bầu mới đủ chất dinh dưỡng nuôi sống cây và giúp bộ rễ đủ chỗ rộng rãi để phát triển mạnh. Không nên dùng bầu với kích thước nhỏ hơn.

Đục lỗ thoát nước ở phần đáy bầu và khoảng 10 phân đoạn đáy bầu. Lỗ thoát nước không cần rộng, chỉ bằng nút dũa cho nước rỉ ra, và khoảng cách giữa hai lỗ khoảng 5cm là vừa.

b/ Trộn hỗn hợp đất và phân chuồng hoai rồi xúc đổ đầy bầu ươm, không cần dùng tay nén chặt,

nhưng cũng phải đổ đến đâu lắc nhẹ đến đó để hỗn hợp phân và đất dễ xuống đều đặn. Sau đó tưới nước cho đất ẩm, và cứ thế như vậy vài hôm sau mới gieo hạt giống vào.

Mỗi bầu nên gieo 2 hạt, cách xa nhau khoảng 5cm. Nên lấy que thọc vào lớp đất mặt của bầu tạo thành cái hố nhỏ, sau đó để úp bụng hạt giống xuống nhẹ nhàng, sao cho mầm nhỏ và bộ rễ mới thành hình không bị giập, gãy mới đạt yêu cầu.

Sau khi cây Cao su con lên cao một, hai tầng lá hễ cây nào sinh trưởng tốt thì giữ lại, cây mọc yếu ớt hoặc bị dị tật thì nhổ bỏ đi.

Cách tưới nước vào bầu cũng như cách tưới nước tại vườn ươm cây tum, mỗi ngày tưới hai lần, tưới với vòi có tia nước nhỏ cho bầu đủ ẩm là được. Khi cây đã mọc được một hai tầng lá (mỗi tầng lá mọc cách nhau 40cm) tức là cây đã lớn thì tưới nước cách ngày, cũng hai lần sáng chiều.

Nên thường xuyên diệt hết cỏ dại mọc trong đất bầu và vườn ươm, và xới tơi tầng đất mặt của bầu lên cho thông thoáng, điều cần là tránh làm thương tổn đến rễ bàng.

Lượng phân dùng trộn vào đất trong bầu chỉ đủ để nuôi cây con trong một vài tháng đầu, vì vậy, mỗi tháng ta nên bón thúc thêm. Phải thường xuyên

theo dõi sự phát triển của cây trong bầu ra sao và cần ngăn ngừa các bệnh để giúp cây tăng trưởng mạnh.

D. KỸ THUẬT GHÉP CÂY: Ghép cây là dùng cây con ươm hột tại vườn ươm hay cây con trong bầu ươm làm gốc ghép. Còn mắt ghép (mắt ngủ) là những mầm sinh trưởng tốt của những cây “mẹ” mang những đặc tính tốt lấy từ mắt nách lá, mắt vẩy cá của một cây khác phải có cùng tuổi với gốc ghép mới tốt.

Đây là cách nhân giống vô tính tốt nhất hiện nay, đang được các nước trồng Cao su trên thế giới và cả nước đang áp dụng.

Hiện có hai cách ghép là: Ghép mắt nâu và ghép mắt xanh.

1. Thế nào là ghép mắt nâu?

Cây con sau 10 tháng tuổi, đoạn gốc ghép không còn xanh và trơn láng nữa, mà đã trở thành màu nâu vì lớp vỏ bên ngoài dù chưa đến nổi xù xì cũng là lớp da bần, gồm những tế bào chết.

Trên nguyên tắc, gốc ghép phải cùng tuổi với mắt ghép mới tốt, nên ta phải chọn mắt ghép cũng đã đến độ ... có vỏ màu nâu. Do đó, gọi là ghép mắt nâu.

2. Thế nào là ghép mắt xanh?

Gốc ghép mới được chừng 4 tháng tuổi nên cây còn non, vỏ còn xanh vì chưa hóa gỗ. Dùng mắt ghép cùng non như vậy nên mới gọi là ghép mắt xanh.

3. Thế nào là cách ghép mắt nâu?

Khi cây Cao su làm gốc ghép mắt nâu đã có số tuổi từ 10 tháng trở lên, gốc ghép có đường kính từ một phân rưỡi đến hai phân mới tiến hành ghép mắt nâu được.

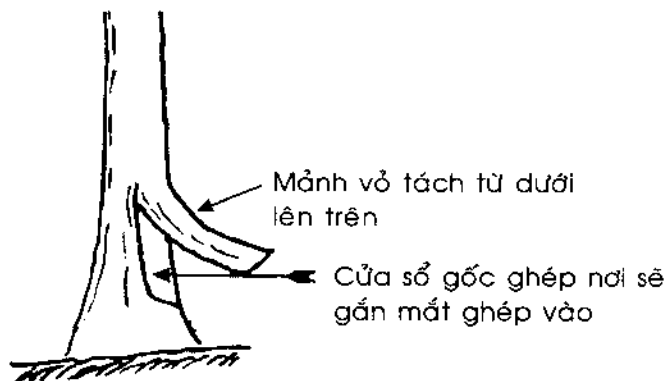
Trước khi ghép mắt nâu ta phải dùng dao bén tước một đoạn vỏ ở gốc ghép, tiếng trong nghề gọi là “mở cửa sổ gốc ghép”.

Như vậy “mở cửa sổ gốc ghép” có nghĩa là dùng dao bén và nhọn mũi tách ra một mảnh vỏ từ dưới gốc lên trên (cách mặt đất tối đa 5cm) bề ngang 20mm và chiều dài khoảng 5cm. Vết cắt nên thực hiện cho khéo không chạm vào phần gỗ của thân cây mới đạt yêu cầu. Cần phải cạy bật đoạn vỏ đó lên để “phơi” trần gỗ bên trong ra gió độ vài giờ rồi mới tiến hành ghép mắt.

Do một lần phải ghép nhiều cây trong vườn ươm nên phải mở một loạt “cửa sổ” của nhiều gốc ghép, sau đó mới trở lại ghép mắt cho cây đầu tiên trở đi.

Mắt ghép được lấy từ vỏ một cây Cao su khác

cùng tuổi với gốc ghép, chọn chỗ có mầm ngủ tách ra với kích thước bằng cửa sổ gốc ghép. Cách ghép là đặt mắt ghép vào chỗ cửa sổ ấy sao cho sẹ cuống lá quay xuống dưới, mắt quay lên trên. Sau đó úp phần vỏ của sổ xuống rồi băng mối ghép lại cho kín để nước mưa cũng như nước tưới không xâm phạm vào chỗ ghép làm hư thối.

Chỉ sau một thời gian khoảng 3 tuần, ta mở băng để xem mắt ghép thành công hay không. Nếu thấy mắt ghép có màu xanh là điều mừng vì mầm mới đó đã sống. Ngược lại nó có màu nâu thì coi như thất bại. Thực tế ghép theo cách này, sự thất bại cũng có, nhưng không nhiều, tối đa là vài chục phần trăm mà thôi.

Sau đó vài tuần chờ cho mắt ghép thực sự ổn định, ta dùng dao bén hoặc lưỡi cưa tiện bỏ phần thân của cây gốc, vị trí ở đoạn trên mắt ghép vài phân, để bộ rễ của cây gốc dồn sức vào nuôi mầm mới, tức là thân cây mới sau này. Nên cắt cho ngọt, tránh làm giập hay xước vỏ của phần gốc gần còn lại. Mặt khác, vết cắt trên vật xéo về phía đối diện với chồi mới, sau đó dùng vôi hoặc Oxyt đồng bôi lên để khỏi bị nấm xâm nhập làm thối vết cắt.

Nên tìm cách bảo vệ mầm mới, và kịp thời vặt bỏ những chồi khác mọc ra ở gốc ghép ngoài phạm vi mắt ghép, vì đó là chồi của cây cũ, gọi là chồi đại.

4. Cách ghép mắt xanh: Cây làm gốc ghép trong bầu ươm thường được ghép sớm có thể độ 4 hay 5 tháng tuổi là ghép được rồi.

Cây ở tháng tuổi này chưa lớn, đường kính ở đoạn gốc cỡ một cm mà thôi. Cây còn nhỏ nên phải khéo tay, nghĩa là thợ phải lành nghề mới ghép được.

Ghép mắt xanh nên ghép ở đoạn gốc, đo từ mặt đất lên đúng 10cm chứ không phải chỉ 5cm như cách ghép mắt nâu. Cách ghép cũng như cách ghép mắt nâu, nghĩa là cũng dùng dao bén mở cửa sổ ở đoạn gốc muốn ghép, sau đó ghép mầm ngủ vào, phủ chụp mảnh vỏ xuống và băng kín lại.

Do vòng thân cây còn nhỏ nên bề ngang của cửa sổ chỉ độ 1cm, và chiều dài 4,5cm. Trường hợp ghép thất bại thì ta còn cơ hội mở cửa sổ ở phía đối diện của gốc để ghép lần nữa.

Khi biết chắc mắt ghép đã sống, ta cắt bỏ phần thân cây trên mắt ghép độ 19cm để cây dồn sức nuôi thân mới.

KỸ THUẬT TRỒNG CAO SU

Trồng Cao su, không ai trồng năm bảy cây mà ít lắm cũng trồng vài công đất, và nhiều hơn. Nông trường trồng nhiều lô, chiếm diện tích hàng ngàn ha. Nhưng dù trồng ít hay trồng nhiều cũng phải tuân theo cách trồng đúng khoa học kỹ thuật thì mới có lợi.

Cao su là cây công nghiệp dài ngày, ngay khâu chuẩn bị cây con để đem ra vườn trồng vào lô, vào hố cố định cũng đã tiêu tốn nhiều công sức và tiền của. Việc khai hoang lập vườn cũng rất tốn kém. Cây Cao su đã trồng xuống hố có hàng lối, có khoảng cách đều nhau, có thiết kế đường lô, đường băng, đường thùng thì một lần trồng là một lần... yên vị, không sao sửa đổi lại được. Vì vậy, trước khi trồng ta nên tính toán kỹ, cân nhắc kỹ thì mới có lợi.

Thực tế đã có nhiều người trồng Cao su với mật độ dày, tưởng như vậy sẽ tăng thêm lợi tức, không ngờ khi lớn lên cây chen nhau mọc như rừng, chỉ

còn cách... bán gỗ! Ngược lại, có người lại trồng quá thưa, tưởng vậy cây sẽ cho năng suất cao hơn, ai ngờ chỉ... phí đất!

♦ **THỜI VỤ:** Trồng Cao su không ai trồng mùa nắng hạn, vì như vậy tỷ lệ cây chết sẽ khá cao. Tốt nhất là trồng vào giữa mùa mưa, lúc này khí trời mát mẻ, đất ẩm ướt, nhờ đó mà cây bén rễ nhanh, chồi non sẽ phát triển mạnh.

Cụ thể, nên trồng từ tháng 6 đến tháng 9 dương lịch hàng năm, nhưng cũng tùy vùng, hễ thấy tháng nào có thời tiết thuận lợi (tránh mưa to gió lớn) là trồng được.

♦ **TIÊU CHUẨN CÂY GIỐNG:** Cây con đem ra hố trồng phải là cây mang những đặc điểm tốt nhất. Điều đòi hỏi là cây không những tươi tốt, khỏe mạnh mà còn cùng chung một nhóm giống với nhau, chứ không lẫn lộn giữa giống này với giống khác.

Mỗi lô chỉ nên trồng một giống, có thể nhiều lô liên tiếp trồng chung một giống, như vậy ta mới dễ chăm sóc và thu hoạch đúng mức được, vì cây giống nào cũng đều mang những đặc tính riêng của giống ấy: từ sinh trưởng, đến năng suất và tật bệnh cũng giống nhau.

Mặt khác cây con trồng trong lô phải là cây cùng lứa tuổi mới tốt, vì như vậy chúng có độ lớn đồng đều nhau, thu hoạch cùng thời điểm với nhau, tiện cho việc quản lý và chăm sóc.

a/ Tiêu chuẩn cây tum 10 tháng tuổi:

Khi bứng ra trồng, cây tum phải hội đủ những điều kiện sau đây mới gọi là đúng chuẩn:

- + Đường kính của gốc, đo từ mặt đất lên 10cm phải đạt 16mm trở lên.
- + Mất ghép sống.
- + Thân tum lành lặn, vỏ không tróc, không giáp hoặc trầy xước.
- + Rễ cái mọc thẳng, không dị tật, đủ độ dài từ 40cm đến 45cm.

Đạt được thành quả đó, chứng tỏ cây tum trong suốt thời gian 10 tháng đã sinh trưởng tốt và việc ghép mắt đã thành công.

Cây tum bứng ra khỏi nương rãnh chưa thể trồng ngay được mà phải qua giai đoạn xử lý sau:

- + Cắt hết rễ bàng, nhưng phải tránh làm thương tổn đến rễ cái. Còn rễ cái chỉ giữ lại một đoạn dài tính từ mí dưới của mắt ghép trở xuống là 40cm đến 45cm, phần cuối rễ dư dư bao nhiêu cũng cắt bỏ. Vết cắt trên vạt xéo chứ đừng cắt bằng.

+ Nhúng cây tum vào hỗn hợp sên sệt gồm 2/3 đất bùn, 1/3 phân bò tươi và 4% phân lân. Nhúng từ khoảng có rễ trở xuống mút rễ cái.

Sau giai đoạn xử lý này, cây tum có thể đem trồng ngay được. Nếu chưa trồng kịp thì có thể để lâu 1 tuần, tính từ ngày bứng ra khỏi rãnh. Trong thời gian đó cần phải bảo quản tốt: có thể đặt cây tum vào nơi mát, trên có mái che, phần rễ được ủ bằng bao bố có nhúng nước giữ ẩm. Hoặc xếp đứng cây tum xuống hố sâu 50 phân, phủ cát kín phần rễ, trên đó có mái che và năng tưới vào hố để giữ ẩm.

b/ Tiêu chuẩn bầu mắt ngủ

Với bầu mắt ngủ tiêu chuẩn tốt gồm những điểm sau đây:

+ Đường kính của gốc ghép, tính từ mặt đất lên 10cm phải đạt được 14mm, tối thiểu cũng trên 12mm.

+ Mắt ghép sống.

+ Bầu đất phải còn nguyên vẹn, không bị bể (nếu bầu bị bể thì cây sẽ long gốc, bộ rễ có thể bị đứt...).

+ Cát ngọn chưa quá 5 ngày.

Việc xử lý bầu mắt ngủ trước khi đem ra hố trồng chỉ bắt buộc cắt bỏ hết những đoạn rễ bắn ra khỏi bầu.

+ ĐÀO HỐ: Trồng Cao su nên trồng thẳng hàng

có như vậy mới tiện việc chăm sóc, như tưới nước, làm cỏ, vô phân và tiện cho việc thu hoạch mủ.

Đứng giữa lô Cao su ta thấy vườn cây được trồng theo hàng lối thẳng tắp, khoảng cách giữa cây với cây, giữa hàng với hàng đều nhau trông rất đẹp mắt.

Để có một vườn Cao su đúng qui cách như vậy, trước khi đào hố ta phải lo thiết kế hàng trồng ra sao, mật độ trồng thưa dày bao nhiêu, trồng theo hướng nào... Như vậy mới xác định được vị trí của từng hố trồng chính tại địa điểm nào mà đào.

Ngay cả việc chỉnh cho ngay hàng thẳng lối cũng không thể tin vào mắt thường mình, tức là phải sử dụng đến máy ngắm, phải cắm cọc giăng dây, phải đo cẩn thận thì mới chính xác được.

Trồng Cao su phải đào hố sâu. Hố là nơi chứa chất dinh dưỡng đầy đủ, kể cả nước tưới để nuôi cây con trong giai đoạn đầu, và hàng năm theo định kỳ có bón thúc thêm để cây tăng trưởng nhanh. Hố còn là chỗ bám vững chắc cho bộ rễ phát triển để nuôi thân cây, và giúp cây có thể đứng vững trước mưa to gió lớn. Vì vậy, trồng cây Cao su nên đào hố cho đúng cách, không thể xem thường được.

Ngày xưa, ông bà mình đào hố trồng Cao su một cách tùy tiện, có người đào thật sâu, có người đào rất cạn, chỉ cần vài ba lát cuốc cũng xong. Đa số đào

hố với kiểu “nửa bánh xe bò”, mặt trên thì quá rộng, phía đáy hố thì lại thu hẹp, chỉ cốt làm lấy nhanh, như vậy thì vách hố bị lòi, dẫn đến gốc cây không được nén chặt nên dễ bị ngã đổ khi mưa to gió lớn.

Kiểu hố trồng tốt nhất là đào khối vuông: miệng hố vuông vức mỗi bề cạnh 60cm và chiều sâu cũng 60cm, muốn rộng hơn một chút thì mỗi cạnh tăng thêm 10cm nữa: 70cm x 70cm x 70cm.

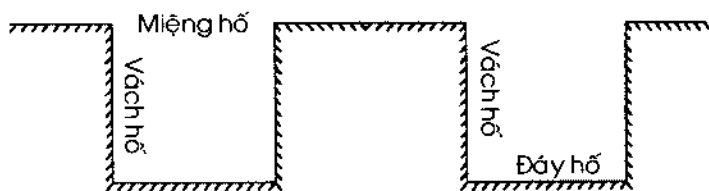
Kiểu hố này thường đào theo lối thủ công, tuy chậm nhưng đạt kỹ thuật, góc cạnh ngay ngắn, thẳng tắp. Đây được coi là bầu đất thứ hai của cây.

Ngày nay, nhiều nông trường sử dụng máy khoan hố, hoặc cày luống sâu theo đúng kích thước đã định. Dùng máy móc có hai điều lợi là nhanh và phá vỡ được tầng đất đá cứng bên dưới (nếu gặp), giúp rễ cái xuyên sâu được vào lòng đất để hút nước nuôi cây. Nhưng, cạnh đó cũng có điều bất lợi là ta không để riêng được lớp đất mặt để dùng lót đáy hố, và khi trồng cây vào luống cày thì phải tốn công chèn đất cho dễ xuống đoạn giữa khoảng cách hai cây con, mới giúp cây khỏi bị nghiêng ngã sau này.

Khi đào hố, lớp đất mặt bên trên (đáy từ 25cm đến 30cm) nên để riêng ra, và lớp đất dưới (nhiều hơn) cũng để riêng ra một bên. Hai lớp này sẽ có

công dụng khác nhau, nên đập tơi nhuyễn, phơi nắng vài tuần mới tốt.

Hố đào xong không nên trồng cây ngay mà phải phơi ải nắng gió trong vài ba tuần mới tốt, mục đích là để các luồng hơi độc trong lòng hố thoát hết ra ngoài, vì đó cũng là một thứ bệnh hại cho cây.

Hố: 60 x 60 x 60cm

Hố: 70 x 70 x 70cm

Hết thời gian phơi ải, ta xúc lớp đất mặt khi đào hố trước đây đổ xuống đáy hố, vì đây là đất có nhiều mùn, có chất màu được coi là thứ đất tốt để nuôi cây. Còn lớp đất đáy nên đập tơi nhuyễn ra rồi trộn với 10 đến 15kg phân chuồng thật tốt (hoặc phân chuồng và phân rác mục) với 200gr phân super lân. Trộn xong hỗn hợp phân và đất thì đổ xuống hố cho đầy.

Phải phơi ải hố thêm vài tuần nữa mới trồng cây được.

Như vậy, nên đào hố trước khi trồng cây khoảng một tháng đến tháng rưỡi hoặc hai tháng mới tốt.

♦ **MẬT ĐỘ TRỒNG:** Do ai cũng nghĩ đến câu “tác đất tác vàng” nên khi trồng Cao su, người nào cũng tính toán thật kỹ đến mật độ cây trồng trong lô nên thưa hay dày ra sao cho có lợi.

Hễ trồng thưa thì e tốn đất, mà trồng dày cũng ngại năng suất không cao. Về phía các nông trường quốc doanh thì tùy theo cấu tượng của đất mà họ trồng đúng qui cách. Còn về phía chủ vườn Cao su tư nhân, về vấn đề này đa số cứ tính toán thiệt hơn. Vì vậy, thường thì các vườn tiểu điền trồng Cao su với mật độ dày hơn cho rằng trồng dày như vậy mới không phí đất.

Thật ra, trồng dày hay thưa là còn tùy vào từng lô đất tốt xấu ra sao, chứ không phải đất nào cũng trồng với khoảng cách như nhau được.

Đất tốt thì cây tăng trưởng mạnh, nếu trồng dày thì tránh làm sao được cành “cây chạm lá, cá chạm vi”? Do đó gặp đất tốt thì cây phải trồng thưa mới cho kết quả tốt.

Ngược lại, đất xấu thì cây sẽ tăng trưởng kém, tán lá hẹp phải trồng dày mới lợi đất.

Thông thường, trong hàng cây cách cây 3 thước và hàng cách hàng 6 thước là hợp lý. Hàng cây phải trồng theo hướng gió chính... Một ha trồng được 500 cây là vừa.

Thực tế có nhiều vườn Cao su của tiểu điền chỉ trồng hàng cách hàng có 4 thước, như vậy là sai qui cách, năng suất mủ sẽ kém, mặc dù có chăm sóc tốt, và phân tro đầy đủ hơn.

♦ **KỸ THUẬT TRỒNG CAO SU:** Muốn cho vườn Cao su đạt được yêu cầu kỹ thuật thì phải biết trồng cây đúng kỹ thuật.

Khi cây giống đã sẵn sàng, hố trồng đã có đủ thời gian phơi ải, thì ta đem cây giống trồng xuống hố.

+ Cách trồng cây tum: Dùng chiếc cọc tre, tầm vông hay gỗ có chiều dài chừng 60cm – 70cm cắm vào giữa tim hố và cắm lút sâu tận đáy hố. Sau đó trồng cây tum vào tim hố (mỗi hố chỉ trồng một cây tum) sau cho cây đứng thẳng và mặt ghép quay về một hướng duy nhất, đó là hướng gió chính.

Điều cần lưu ý tiếp theo là phần cổ rễ phải cao hơn lớp mặt đất của hố khoảng 2cm. Nên dùng chân ém chặt đất quanh cây tum để giữ cây tum đứng thật thẳng, vì nếu để cây nghiêng thì sau này khó sửa. Đất càng được nén chặt thì sau này rễ bành ra sẽ mau bám vào đất để sống.

Việc sau cùng là phủ lên mặt hố một lớp mỏng đất mùn, tốt nhất là phân rác mục (đã được sàng kỹ

loại bỏ tạp chất) lên ngang mức có rễ, và tưới nước cho ẩm đất trong hố.

+ Cách trồng bầu mắt ngủ: Sau khi nhấc bầu mắt ngủ ra khỏi vườn ươm, cắt bỏ các phần rễ bàng bắn ra khỏi bầu qua những lỗ thoát nước.

Khi trồng phải dùng chiếc cuốc nhỏ bới giữa tim hố một lỗ sâu và rộng bằng thể tích bầu ươm. Dùng mũi dao bén rạch đứt đáy bầu ra, ta thấy đuôi rễ cái và cả rễ bàng xoắn lại với nhau thành nùi. Nếu thấy chót rễ cái lú ra khỏi đáy bầu, hoặc nó gấp khúc hay quấn queo thì nên cắt bỏ hẳn đoạn rễ ấy. Sau khi trồng xuống hố rễ sẽ tiếp tục mọc dài ra và mọc mạnh hơn.

Đặt bầu vào đất xong, một tay giữ bầu đứng thẳng, tay kia chia mũi dao vào thành bầu rạch dài một đường từ dưới lên trên để bao rách ra rồi nhẹ tay kéo ra ngoài.

Công việc như vậy đã gần xong. Trước khi chèn đất chung quanh cho bầu được đứng vững, ta nên điều chỉnh sao cho cổ rễ không bị chìm xuống đất, vị trí của nó là phải cao hơn mặt đất của hố khoảng 2cm.

Theo kinh nghiệm của những người trồng Cao su lâu năm thì trồng cây tum đỡ tốn kém hơn trồng bầu mắt ngủ, nhưng thường tỉ lệ cây tum bị chết

sau khi trồng vào hố cao hơn cây bầu mắt ngủ, ít nhất cũng 10 phần trăm.

+ Trồng dặm: Trồng cây Cao su con vào hố, dù là cây tum hay cây bầu mắt ngủ ít khi gặp cảnh trồng 10 cây sống đủ cả 10. Có nhiều lý do khiến cây bị chết, trong số đó có cây bị chết mất ghép. Số cây chết không nhất thiết chỉ xảy ra một thời gian ngắn sau khi trồng xuống hố, mà có thể xảy ra năm sau, năm sau nữa... Có điều năm đầu thì tỉ lệ cây chết thường cao hơn năm sau.

Tất nhiên hễ thấy cây nào chết thì phải cấp tốc trồng dặm ngay. Có điều cây trồng dặm phải là cây cùng giống và cùng tháng tuổi với cây trong lô, như vậy chúng mới sinh trưởng đồng đều và sau này đạt được hiệu quả kinh tế cao.

Từ năm thứ ba trở đi, nếu trong lô có cây nào bị chết thì đốn bỏ cây đó và không trồng dặm nữa. Đó là lý do khiến ta không ngạc nhiên khi thấy thỉnh thoảng trong hàng Cao su xuất hiện những khoảng trống bất thường.

DỪNG PHÂN BÓN CHO CAO SU

Trồng Cao su xin dừng... nói chuyện “trời sinh voi sinh cỏ”, mọi việc không nên phó mặc cho trời, nghĩa là chỉ trồng chứ không quan tâm đến việc tưới nước vun phân, thế mà lại chờ ngày được làm giàu nhờ... cạo mủ!

Nhiều người trồng Cao su tưởng là thứ... dễ ăn, nên hố trồng chỉ đào sơ sài, còn phân bón ít chỉ vón vện một vài bụm tay cho có lệ mà thôi. Họ đâu ngờ rằng Cao su không dễ tính như cây điều, hễ thiếu thức ăn cần thiết là phân thì nó còi cọc không sao lớn nổi!

Có thể nói mà không sợ lắm, cây Cao su là giống cây cần nhiều phân tro hơn bất cứ giống cây nào khác để phát triển. Không những chỉ vài ba năm đầu kiến thiết cơ bản Cao su mới cần nhiều phân, mà trong thời kỳ kinh doanh, cây cũng cần đến lượng phân bón khá nhiều hàng năm mới tăng và ổn định

sản lượng mủ được. Nói cách khác, trồng Cao su không thể phó thác cho đất trời, mà phải đầu tư đúng mức: hà tiện với nó thì sau này đừng trách nó vô tình!

Phân bón vườn Cao su gồm có phân hữu cơ và phân vô cơ. Việc bón phân quá nhiều chưa hẳn là điều tốt, mà chính là bón đúng chất mà cây đang cần. Muốn vậy thì cần phải phân tích kỹ các phần lý hóa tính của đất rồi mới quyết định được.

Đất trồng Cao su thường là đất xấu nên cây Cao su tỏ ra thích hợp nhất đối với phân hữu cơ là phân có sẵn trong tự nhiên như phân chuồng (trâu bò, heo, ngựa, gà, vịt, chim...), phân rác mục và phân xanh. Trong phân hữu cơ cũng chứa đủ các chất dinh dưỡng chính như đạm, lân, kali... và các nguyên tố vi lượng như đồng, sắt, kẽm, magiê... có điều hàm lượng không cao. Thế nhưng, đất xấu mà gặp phân hữu cơ dần dần cũng trở nên đất tốt, vì nó đã góp phần cải tạo đất một cách tích cực: đất tơi xốp hơn, màu mỡ hơn, nhiều mùn hơn...

Nhưng, trồng Cao su thì thường với diện tích rộng, không sao tìm đủ số lượng phân hữu cơ để đáp ứng đủ cho nhu cầu. Vì vậy ta phải kết hợp dùng phân hữu cơ với phân vô cơ, tức phân hóa học, bón cho Cao su mới đủ.

Phân hóa học tuy giá đắt, nhưng là mặt hàng tốt và ít khi bị hút hàng trên thị trường. Phân hóa học tốt hơn phân hữu cơ là mang đến hiệu quả nhanh: Cây đang còi cọc sẽ được bón thúc sẽ thay đổi nhanh trông thấy.

Trước đây khoảng 50 năm, đa số không thích dùng phân hóa học, có người cho rằng loại phân này “nóng”, có người lại tự nhận là không biết cách dùng. Nhưng dần dần, qua thời gian, mọi người lại thích sử dụng phân hóa học hơn là phân hữu cơ.

Phân hóa học có phân hỗn hợp, nhưng lại có loại phân đơn, như đạm riêng, lân riêng, kali riêng... Hễ xét thấy đất trồng thiếu chất gì thì ta chỉ bón thêm chất ấy vào cho đất là được.

Tuy nhiên, trồng Cao su không nên chỉ trồng mỗi một loại phân như vô cơ hay hữu cơ, mà nên sử dụng cả hai loại mới tốt.

Nếu dùng mỗi loại phân hữu cơ thì tuy đất có trở nên tơi xốp, có nhiều mùn, nhưng hàm lượng lại thấp, cần phải có phân vô cơ bón vào để hỗ trợ thêm. Ngược lại, nếu chỉ bón có mỗi loại phân vô cơ thôi thì đất chỉ tốt nhất thời, còn về lâu về dài lại trở nên xấu. Hai loại phân đó phải hỗ trợ cho nhau thì vườn Cao su mới tươi tốt và cho sản lượng cao được.

- ♦ Cách bón phân: Bón phân cho Cao su phải

bón vào thời điểm thích hợp trong năm mới có lợi. Có thể bón vào tháng cuối mùa nắng đầu mùa mưa. Còn trong mùa mưa thì nên bón vào thời điểm không có mưa to và mưa nhiều, để phòng phân vừa bón bị nước cuốn trôi uống phí.

Mặt khác, trước khi bón phân phải lo làm sạch cỏ dại trong lô, như vậy cỏ dại sẽ không tranh ăn chất dinh dưỡng vừa bón cho cây. Mặt khác nếu cày cuốc sơ trên lớp đất mặt độ mười phân để đất được thoáng khí, kích thích lớp rễ bàng bên dưới hoạt động hữu hiệu hơn...

Với phân vô cơ nên bón vào vườn cây như sau:

+ Năm đầu bón 3 lần: Lần đầu khi cây mọc được một tầng lá ổn định. Sau đó một tháng bón tiếp lần hai, và tháng sau nữa bón lần ba.

+ Từ năm thứ nhì đến năm thứ tư, mỗi năm nên bón 2 lần: lần đầu vào tháng 5 và lần sau vào tháng 10.

Có nhiều cách bón phân cho cây, như bón thẳng vào gốc, bón khắp đều dưới tán lá, nhưng cách sau đây được mọi người áp dụng nhất: Dùng cuốc nhỏ cuốc một rãnh tròn quanh gốc dưới tán lá của cây, sau đó rải phân xuống rãnh rồi lấp đất lại.

Hễ cây còn nhỏ, tán lá hẹp thì vòng rãnh ta thu hẹp lại. Nhưng năm sau cây lớn lên có tán lá rộng

thì vòng rãnh được nở rộng ra... Nguyên do là hể tán lá bên trên của cây tỏa rộng ra đến đâu thì dưới đất rễ bằng của cây cũng ăn lan ra đến mức đó.

Nhưng từ năm thứ 5 trở đi, cây đã lớn, bên trên tán lá của chúng gần như giao nhau thì phải bón phân theo cách khác: nên làm sạch cỏ dại giữa hai hàng cây, rồi cày cuốc trong diện tích bề ngang một thước giữa hai hàng cây, còn bề dài là bề dài của hàng cây. Không nên cày sâu quá một tấc vì có thể làm đứt rễ bằng của cây. Sau đó rải phân khắp bề mặt đường cày rồi lấp đất lại.

Phân hữu cơ cũng nên bón theo cách vừa trình bày, rãnh tròn quanh gốc nên cuốc sâu hơn một chút, từ 15 đến 20 phân, nhưng bề mặt rãnh cần nở rộng ba bốn mươi phân mới rải phân vào. Sau đó lấp đất lại và tưới cho ẩm đất.

Tóm lại trồng Cao su không thể thiếu phân, cả phân hữu cơ lẫn phân vô cơ. Thiếu phân cây sẽ chậm phát triển, ảnh hưởng nặng đến năng suất mủ sau này. Bón phân cần đúng liều lượng, và đúng chất cây đang cần mới tốt.

CHĂM SÓC VƯỜN CAO SU

Chăm sóc vườn Cao su là công việc rất nhiều khê và đa dạng. Có việc phải cập nhật mỗi ngày, có việc phải thực hiện định kỳ, do đó gần như quanh năm suốt tháng lúc nào cũng có việc để làm.

Việc chăm sóc vườn Cao su không phải chỉ có nhiều trong giai đoạn kiến thiết cơ bản, mà trong thời kỳ kinh doanh cũng có nhiều chuyện phải lưu ý lo toan:

- ♦ Trồng dặm: Trong một, hai năm đầu mới trồng, tỉ lệ cây Cao su bị chết (kể cả bị chết mầm ghép, bị còi cọc...) trong lô thường từ mức độ 5% đến 15%, có khi hơn. Việc này nếu không thường xuyên quan sát từng hàng cây thì không phát giác được. Nơi nào có cây bị chết thì phải lo ngay việc trồng dặm. Cây trồng dặm phải là cây cùng tháng tuổi và cùng giống với cây trồng trong lô.

- ♦ Trồng cây phủ đất: Trong ba bốn năm đầu

khi cây Cao su còn nhỏ, tàn lá vươn ra chưa được bao nhiêu nên đất trong lô quá trống trải. Trong mùa nắng hạn lô Cao su nóng hừng hực, độ ẩm trong đất không còn vì nước bị bốc hơi nhanh. Vì vậy trồng cây phủ đất là việc nên thực hiện từ đầu, có lợi cho sự phát triển của Cao su, mà còn tận dụng được đất để trồng cây lương thực khỏi uống phí.

Việc cần là phải tùy vào điều kiện đất đai mới quyết định nên trồng giống cây gì vừa sinh lợi vừa cải tạo được đất.

Ví dụ gặp đất xám, bạc màu thì dứt khoát phải trồng cây họ đậu để cải tạo cho đất đai phì nhiêu hơn. Gặp vùng đất thấp có thể trồng khoai, sắn (khoai mì) bắp, đậu... Đất gần sông suối, nguồn nước tưới dư thừa thì không gì tốt hơn là trồng cây ăn trái.

Nhưng, dù cây gì cũng vậy, điều kiện bắt buộc là phải trồng cách hàng Cao su từ một thước đến một thước rưỡi, và phải bón phân đầy đủ để cây trồng phủ không tranh ăn chất màu của Cao su.

♦ Diệt cỏ dại: Vườn Cao su do được thường xuyên cung cấp phân bón và nước tưới nên chất dinh dưỡng đầy đủ, độ ẩm tốt, vì vậy đây là nơi lý tưởng cho cỏ dại sinh sôi nảy nở tràn lan.

Công việc diệt trừ cỏ dại ở đâu cũng được đặt lên

hàng đầu, tiếng là diệt theo định kỳ nhưng thật ra lúc nào rảnh rồi là mọi người ra sức diệt cỏ dại.

Cái hại của cỏ dại là tranh ăn chất dinh dưỡng của cây trồng và đây cũng là “chất bồi” rất bất lửa trong mùa khô, dễ dàng thiêu rụi lô Cao su trong nháy mắt.

Trong vườn Cao su có nhiều loại cỏ, nhất là cỏ tranh, cỏ lau, cỏ đuôi chồn và rất nhiều giống khác. Không có cách nào trừ diệt được cỏ dại, có điều càng năng diệt thì chúng càng phát triển chậm hơn, ít hơn. Ta có thể diệt cỏ bằng lối thủ công, hay bằng thuốc hóa học.

Trong những năm đầu đất còn quá trống trải, cỏ dại mọc nhiều nên phải tranh thủ làm cỏ từ hai đến ba đợt. Cỏ có thể được phát, cuốc xới hay cày bừa (vì rễ bằng của cây Cao su chưa mọc lan xa) theo đường băng rộng chừng hai mét, cách gốc Cao su khoảng một mét (vì nếu gần có thể làm hư hại cây Cao su vốn còn non yếu). Đám cỏ còn lại cạnh gốc Cao su nên dùng cuốc nhỏ xúi gốc rồi nhặt bằng tay.

Giữa hai hàng Cao su, nếu không trồng cây họ đậu làm thảm phủ (vừa chống cỏ dại vừa chống xoáy mòn) thì cỏ dại sẽ tranh nhau mọc đầy. Qua các năm thứ tư, thứ năm trở về sau, mỗi năm nên phát cỏ ba

bốn lần. Mỗi lần phát, nên chừa lại thảm cỏ cao 5 phân để chống xói mòn bảo vệ đất trồng.

Vào những năm này, vườn Cao su đã ở tuổi trưởng thành, ta có thể dùng các loại thuốc hóa chất để diệt cỏ dại.

Thuốc hóa chất có nhiều loại. Có loại diệt được các giống cỏ như Diuron; có loại chỉ có công dụng diệt riêng một giống cỏ nào đó, như thuốc Glyphosate dùng diệt cỏ đuôi chồn.

Khi xịt thuốc nên xịt trực tiếp lên thảm cỏ, tuyệt đối đừng chạm vào cây và lá Cao su.

- ♦ Cắt tỉa: Nhìn vào vườn Cao su thấy cây nào đoạn gốc cũng thẳng đuột, tán lá lại vừa phải, dùng tưởng là khỏi phải cắt tỉa các chồi, các nhánh. Chính ra đây là công việc rất cần làm, không thể bỏ sót được.

- ♦ Cắt chồi ngang: Sau khi ghép mất độ vài tháng, ở gốc ghép thường mọc ra nhiều chồi ngang. Loại chồi này vô dụng lại có hại nữa vì chúng tranh ăn chất dinh dưỡng với chồi ghép. Khi phát hiện ta nên dùng dao bén cắt bỏ hết, việc làm này nên cẩn thận tránh thương tổn đến chồi ghép.

- ♦ Cắt bỏ chồi dại: Thân cây ghép (tức là thân chính) khi mọc cao cũng xuất phát nhiều chồi dại. Cần phải dùng dao bén tỉa bỏ hết những chồi dại

này để thân cây được suôn đuột, tính từ gốc trở lên một đoạn từ 2,5 đến 3m để tiện cho việc khai thác mủ sau này.

- ♦ Ngắt đọt: Khi cây Cao su cao 2,5m đến 3m thì phân cành, tức đâm nhánh. Thế nhưng cũng có nhiều cây chậm phân cành, ta phải giúp chúng bằng cách ngắt đọt để cây đâm nhánh ra. Tiếng trong nghề gọi là “cổ áo”. Sau này đoạn thân cây từ “chân voi” lên đến “cổ áo” là phần khai thác mủ.

- ♦ Tỉa tán: Tán cây Cao su thường hẹp, nhánh cũng không nhiều nên ít có trường hợp phải mé bớt. Tuy vậy gặp cây có tán lớn thì cũng nên tỉa bớt để phòng khi mưa to gió lớn cây sẽ gãy nhánh (vì giòn), hoặc do tàn lớn mà cây có thể bị tróc gốc.

- ♦ Tu sửa đường băng, đường lô: Đường băng trong lô Cao su chức năng chính là đường chống cháy. Còn đường lô và đường liên lô là đường hàng ngày xe cơ giới thường xuyên qua lại để vận chuyển mủ là chính. Đây là hai con đường quan trọng, cần phải được tu sửa luôn.

Trong mùa mưa, nước xói mòn nhiều nơi làm hư hỏng nhiều đoạn đường, nếu không tu sửa kịp thời sẽ gây trở ngại không nhỏ cho sự lưu thông của xe cơ giới, nhất là khi lỡ gặp sự cố hỏa hoạn bất thường.

- ♦ Bảo vệ vườn Cao su: Công việc bảo vệ vườn

Cao su rất nhiều khê. Khâu này làm không tốt sẽ gây thiệt hại khó lường.

- ♦ Đề phòng sâu bệnh: Vườn Cao su thường bị nhiều thứ bệnh hại tấn công, đa số là bệnh nấm. Trong những tháng cây thay lá vào cuối năm cũ và đầu năm mới, coi như là “mùa bệnh” của Cao su. Bệnh tác hại lên lá, hoa, đọt cây, cành cây, miệng cạo... Khi quan sát thấy một cây hay nhiều cây có hiện tượng bị bệnh, ta nên tìm cách xử lý kịp thời.

- ♦ Ngăn cấm gia súc: Vườn Cao su là nơi lăm cỏ nên nhiều trâu bò, dê cừu kéo đến ăn cỏ. Khi cây Cao su còn nhỏ mới lên vài ba tầng lá thì đó là thức ăn khoái khẩu của các giống gia súc này, nếu để cho chúng lọt vào lô thì chúng sẽ tàn sát sạch! Với lô Cao su đã trưởng thành, trâu bò không với tới tán lá để ăn thì chúng làm hại cây bằng cách báng sừng, mài sừng, húc đầu vào gốc cây, hoặc cọ xát người vào thân cây để gãi ngứa... làm thương tổn không ít thì nhiều đến lớp vỏ cây. Ngay các giống dê, cừu cũng nguy hiểm, vì chúng vừa cọ sừng vừa gặm ra từng mảng vỏ cây Cao su, nhiều lúc không phải để ăn mà do bản tính phá phách của chúng.

Vì vậy, nên tìm đủ mọi phương pháp để ngăn ngừa gia súc không lọt được vào lô Cao su để quấy phá. Nếu không canh tác được thì phải rào dậu kỹ.

Ngoài gia súc ra, nhiều nơi còn bị thú rừng đêm hôm đến quấy phá làm hư hại cây trồng, cũng cần phải tìm cách đề phòng hữu hiệu.

Việc ngăn ngừa gia súc thì đại điền hay tiểu điền cũng đều phải lo đề phòng như nhau cả, không nên xem thường việc này.

♦ Phòng chống cháy: Phòng chống cháy là việc phải thường xuyên đề cao cảnh giác, đồng thời cũng phải hoạch định kế hoạch phòng cũng như chữa cháy hữu hiệu cho lô Cao su khi thành lĩnh gặp sự cố không hay này.

Tất nhiên phải thành lập các đội chữa cháy nếu là đại điền, còn tiểu điền cũng phải cất người thường trực có mặt để tìm cách giải quyết sự cố. Tất nhiên, còn phải lo trang bị những dụng cụ chữa cháy càng hiện đại càng tốt.

Lô Cao su thường bị bà hỏa tấn công trong mùa khô hạn. Mùa này lại trùng vào mùa cây thay lá, lá khô rụng ngập khắp lô, có nơi cao đến bốn năm cm. Chỉ gặp một tàn lửa nhỏ (như tàn thuốc lá chẳng hạn), là ngọn lửa sẵn sàng bùng lên ngay, vì lá khô vốn dễ bắt lửa.

Trong mùa mưa bão, sét cũng thường đánh vào lô Cao su, ngoài việc làm gãy cành ngã cây, đôi khi “ngọn lửa Trời” cũng gây ra hỏa hoạn.

Để phòng cháy có nhiều cách: Trước hết là cấm ngạt tất cả các công nhân làm việc trong lô Cao su không được hút thuốc, không được đem theo mình vật dẫn hỏa. Cấm nhiều bằng “cấm lửa” tại các nơi có đông người qua lại. Tuyệt đối cấm đốt lửa, cấm nấu nướng trong lô Cao su..

Chống cháy bằng cách huy động tất cả những công nhân trong và ngoài đội chữa cháy phải nhanh chóng đến nơi bị cháy để dập tắt ngọn lửa càng sớm càng hay. Ngoài việc các xe bồn chứa nước theo đường băng đến chống cháy, nên huy động tất cả các công nhân cấp tốc quét rác tạo một con đường sạch chung quanh đám lửa để ngăn ngừa không để cho ngọn lửa lây lan qua các khu khác.

- ♦ Thu dọn cây ngã đổ: Cây Cao su tuy to cao, nhưng rất giòn. Sau những trận mưa to gió lớn, nhất là cuồng phong, trong lô thường có những cây gãy cành đổ cây, có nhiều trường hợp cây ngã hàng loạt. Cần phải xử lý kịp thời tình trạng này, đồng thời cũng tìm ra biện pháp phòng ngừa.

Thường những vùng thường xuyên có mưa bão, ngay từ đầu đã phải thiết lập hệ thống đai rừng để chắn gió.

THU HOẠCH MỦ

Sau giai đoạn khá dài để kiến thiết cơ bản, tiếp theo là giai đoạn kinh doanh. Nếu trồng trọt đúng qui cách, chăm sóc tốt, phân tro đầy đủ thì sau năm thứ 5, trễ lắm là năm thứ 6, vườn Cao su đã hết thời kỳ kiến thiết cơ bản.

Ngược lại, nếu vườn Cao su thiếu sự đầu tư, hay đầu tư không đúng mức, chăm sóc kém thì giai đoạn kiến thiết cơ bản còn phải lùi lại một vài năm, hoặc hơn nữa.

Thường thì vườn Cao su hội đủ tiêu chuẩn đưa vào cạo mủ khi xét thấy trên 50% số cây đạt tiêu chuẩn vành ở mức 50cm, ở vị trí cách chân voi 1m.

Với những cây đạt tiêu chuẩn thì đúng thời vụ là mở miệng cạo, đợt một vào tháng 3, tháng 4, tức cạo trước. Những cây mở miệng cạo đợt hai vào tháng 10 là những cây đạt tiêu chuẩn kế đó. Với những cây yếu sức thì phải lùi thêm một hai năm sau đó mới tới lúc mở miệng cạo tiếp.

Điều đó cho thấy cây trong lô dù được chăm sóc như nhau, đầu tư công của như nhau, nhưng sự sinh trưởng của chúng khó đạt được mức đồng đều, lắm khi có sự chênh lệch quá lớn.

Thu hoạch mủ là điều mong mỗi chờ đợi suốt nhiều năm của chủ vườn. Trước khi bắt tay vào việc khai thác mủ, ta cũng nên tìm hiểu sơ qua tính chất các loại mủ Cao su ra sao:

- ♦ Mủ latex: là mủ Cao su nước do những mạch mủ chứa trong lớp da lụa chảy ra, trong đó chứa khoảng 40% chất cao su, phần còn lại là nước và một số chất khác.

- ♦ Mủ chén: Còn gọi là mủ tạp, là lượng mủ tiếp tục chảy vào chén (không nhiều) sau khi đã trút mủ latex.

- ♦ Mủ dây: Là mủ đóng thành sợi đóng trên miệng cạo từ ngày hôm trước.

- ♦ Mủ đất: Là mủ chảy rơi rớt ra ngoài đồng đặc ở dưới đất.

Công nhân cạo mủ trước khi làm những thao tác cần thiết để cạo mủ latex, phải thu nhặt hết các loại mủ chén, mủ dây và mủ đất cho vào một cái thùng nhỏ đeo sẵn trên mình.

- ♦ Cạo mủ: Cạo mủ Cao su, việc mới nghe qua tưởng là dễ làm, nhưng thực sự phải là người chuyên

môn mới thực hiện được. Ở các nông trường quốc doanh công nhân đảm trách cạo mủ là những người được trải qua một khóa học, thông thạo cả lý thuyết lẫn phần thực hành tại lò.

Còn công nhân cạo mủ của các tiểu điền, nếu không được tham dự các khóa học về chuyên môn thì cũng phải cố công học hỏi những người có kinh nghiệm trong nghề, mới đảm trách được công việc tưởng dễ nhưng có tính chuyên môn này.

♦ Thời vụ: Với vườn cao su lần đầu đem vào khai thác mủ, thời vụ mở miệng cạo là vào tháng 3 tháng 4 (đợt đầu), và tháng 10 tháng 11 (đợt hai). Nếu trong tháng 3 đến tháng 4 mà vườn cây chưa có tán lá ổn định thì phải dời qua tháng 10 hay tháng 11 cùng năm, chờ cây thay lá xong mới cạo.

Còn vườn Cao su đã từng được cạo mủ nhiều năm rồi thì thời vụ cạo mủ không nhất định được vào tháng nào, vì còn tùy lúc vườn cây đã thay lá mới hoàn tất.

Thông thường trước tết âm lịch khoảng một tháng, vườn Cao su bắt đầu thay lá. Những lá vàng là tàn rụng xuống hết khiến cây trơ cành, và sau đó bắt đầu ra lá non. Nhìn lên cây, khi thấy tán lá rụng khoảng 70%, nghĩa là chỉ còn 30% lá già chưa rụng thì ngưng cạo mủ. Lá non mới lú ra, gọi là lá “mọc

chân chim” cũng chưa cạo được. Chỉ đến ngày lớp lá mới ra ổn định (sau tết âm lịch) thì bắt đầu cạo mủ lại, mở đầu thời vụ cạo cho mùa mới.

Như vậy, trong nông trường có nhiều lô Cao su đã khai thác, thời vụ cạo mủ không nhất thiết mở đầu từ một ngày nhất định nào đó cho tất cả các lô, mà chỉ lô nào cây thay lá xong mới cạo mủ, các lô lá còn chân chim thì cạo sau.

♦ Dụng cụ thiết kế miệng cạo: Việc cạo mủ Cao su dù có kinh nghiệm đến đâu cũng phải nhờ vào những dụng cụ thiết kế miệng cạo thì mới giúp mình thao tác dễ dàng và không sai phạm được.

Dụng cụ thiết kế miệng cạo gồm có:

+ Thuộc cây dài 1,5m, có đánh dấu sẵn vị trí miệng tiên ở mức 1,20m; vị trí đặt máng, cách miệng tiên 10cm; vị trí treo kiềng (giá đỡ của chén mủ) cách máng 25cm.

+ Sợi dây dài một mét có 3 gút, dùng chia thân cây làm 2 phần bằng nhau.

+ Rập có cán để đánh dấu độ dốc, đánh dấu hao dăm từng quí.

+ Móc rạch để rọc ranh thẳng đứng theo bề dọc thân cây.

+ Rập chữ U.

+ Hộp sơn để đánh dấu các vị trí trên lên cây.

Trên đây là những “thước thợ” quan trọng, rất cần cho nghề cạo mủ. Việc đo đạc như vậy vừa nhanh vừa chuẩn xác. Vì thế, “tay thầy” dù giỏi cũng không qua được “thước thợ” này.

♦ Dụng cụ dành cho công nhân cạo mủ: Công nhân cạo mủ được trang bị những dụng cụ dùng cho nghề nghiệp của họ như sau:

- + 01 dao đục.
- + 01 dao kép.
- + 01 nạo vỏ.
- + 01 viên đá mài nhám.
- + 01 viên đá bùn.
- + 01 cái vét mủ (thường làm bằng miếng vỏ xe hơi được mài cạnh cho bén).
- + 01 vỏ đựng mủ tạp.
- + 01 thùng trút mủ 15 lít.
- + Thùng chứa mủ 25 lít (từ 1 đến 3 cái).
- + 02 móc thùng.
- + 01 lọ amoniac.
- + 01 ống vaselien (ống mỡ).
- + 01 đòn gánh.
- + 01 giẻ lau.
- + 01 cái chổi để quét lá.

Tất cả những dụng cụ trên giao cho công nhân

cạo mủ giữ. Khi đi làm họ đem tất cả các đồ nghề đó theo, và lúc xong việc thì mang về nhà bảo quản.

Thường thì sau khi giao mủ xong, mỗi người trước khi ra về đều tự lo làm vệ sinh dụng cụ tại chỗ cho thật sạch sẽ. Chẳng hạn dùng thùng đựng mủ phải được súc rửa ngay để mủ Cao su không bám vào thùng. Hai dao cạo mủ đều được mài bén, sau đó cẩn thận lấy băng vải quấn chặt phần lưỡi để tránh bị mẻ...

Ngoài những đồ nghề đó ra, thợ cạo mủ còn dùng đến hai dụng cụ sau đây:

- ♦ Chén hứng mủ: Trước đây người ta dùng chén đất (không có khu chén) bây giờ có nơi dùng chén nhựa, có nơi dùng chén nhôm. Dung tích của chén là 250 phân khối và 50 phân khối, để hứng mủ cây nhỏ hay cây lớn. Chén hứng mủ được gắn vào cây cạo bằng kiềng dây sắt.

- ♦ Máng che mưa: Dụng cụ này chỉ dùng trong mùa mưa. Máng này làm bằng vật liệu nhẹ như nilông dày, giấy dầu hoặc lá nhôm mỏng, có bề dài khoảng 60cm và bề ngang khoảng 4.5cm, gắn chặt vào thân cây cách phía trên miệng cạo 20cm, mục đích là che chắn nước mưa không dễ chảy xuống miệng cạo. Vì trong mùa mưa, khi cây Cao su bị ướt thì không thể cạo mủ được, mà phải chờ đến lúc cây

thật khô. Máng che mưa giúp cho việc cạo mủ không bị gián đoạn.

CAO MỦ CAO SU: Công nhân cạo mủ có thói quen là cạo mủ rất sớm. Đúng là lúc sáng sớm, số lượng mủ cạo mới được nhiều, càng trưa lượng mủ chảy ra ít hơn. Rạng sáng, khi ánh sáng lờ mờ cho thấy rõ được đường cạo là công nhân cạo mủ đã bắt đầu công việc của mình. Trừ trường hợp những ngày trời mưa, dù đến sớm cũng không cạo được, vì phải chờ cây khô ráo. Do đó, nếu gần trưa mà trời còn mưa, hoặc cây còn ướt, coi như ngày đó phải nghỉ cạo. Đó cũng là một trong những lý do tuy mùa mưa cây cho mủ nhiều, nhưng tổng sản lượng thu được trong mùa này lại không cao.

Cây Cao su càng lớn tuổi càng cho lượng mủ nhiều hơn là những cây mới cạo. Trong 3 năm đầu (khoảng từ năm thứ sáu đến năm thứ tám) Cao su chưa trưởng thành đúng mức thì một ngày cạo hai ngày nghỉ (tiếng lóng trong nghề gọi là cạo phần ba). Cây 8 năm trở lên thì ngày cạo ngày nghỉ (cạo phần hai).

Đừng quá tham mỗi ngày mỗi cạo vì như vậy sẽ vắt hết sức lực của cây, khiến cây sớm kiệt lực.

- ♦ Mở miệng cạo: Sau khi dùng dụng cụ thiết kế

xong miệng cạo đầu vào đấy, ta dùng dao cạo xả miệng cạo 3 nhát dao:

Nhát thứ nhất: nhát cạo chuẩn.

Nhát thứ hai: nhát vạt nêm.

Nhát thứ ba: nhát hoàn chỉnh miệng cạo.

Cạo ép má dao từ từ đến độ sâu mức cạo qui định sau cho cách lớp tượng tầng từ 1mm đến 1,2mm là vừa. Nếu cạo cạn hơn sẽ cho ít mủ, còn cạo sâu hơn mức ấy, tức là gần sát tượng tầng, tuy như vậy cắt được nhiều ống mủ, nhưng nếu lỡ phạm vào tượng tầng sẽ gây nên vết thương ở vỏ, dẫn đến sự rối loạn hoạt động của vỏ, có nguy cơ sinh ra những u bướu làm hư lớp vỏ tái sinh. Đó là điều nên tránh.

Nếu cạo xuôi, lát dao chỉ nên dày chừng 1,2mm đến 1,5mm vỏ là vừa. Cạo dày hơn mức ấy sẽ hao dăm (hao vỏ), tiêu tốn bề dài mặt cạo uống phí. Trung bình một năm chỉ tốn vỏ cạo có 16cm, chia ra mỗi quý 4cm vỏ.

Nếu cạo ngược, mỗi lần cạo mức hao dăm từ 1,5mm đến 2mm, như vậy một năm tốn vỏ cạo khoảng 30cm tối đa, mỗi quý hơn 7cm.

Để đạt được điều đó, đầu từng quý, từng năm, ta nên vạch trên vỏ cạo để đánh dấu mức hao vỏ từ đầu đến đầu để tự lo liệu mà cạo cho khỏi hao vỏ.

♦ **THAO TÁC:** Công nhân cạo mủ thường có tay

nghề cao vì họ đã từng được theo học một khóa tập huấn dài ngày với nhiều bài học lý thuyết lẫn thực hành nên rất thông thuộc công việc.

Người đảm nhiệm việc cạo mủ của giới tiểu điền, đa số họ cũng xuất thân từ nông trường Cao su ra, hoặc kiêm nhiệm công việc này tại vườn nhà; đa số truyền nghề lại cho bà con, họ hàng, cho nên trong giới cạo mủ ai cũng có tay nghề vững cả.

Tất nhiên họ phải thuần thuộc cả 5 bước chính về kỹ thuật cạo mủ, mà người thợ cạo nào cũng buộc phải nhập tâm: như tay phải, tay trái cầm dao cạo ra sao, tư thế đứng như thế nào cho đúng cách. Rồi đến cách thao tác cạo mủ ra sao, sử dụng dao như thế nào cho đúng cách để làm đứt ngọt dăm cạo...

Thường thì công việc của người công nhân cạo mủ trong ngày (đúng ra là trong phần vụ cạo mủ) có những công việc như sau:

- + Công nhân cạo mủ đến giàn úp thùng để úp 2 cái thùng lớn (thùng 25 lít), người trong nghề gọi tắt là “thùng 25” để phòng ngừa bị mưa và lá cây cùng như bụi bặm khỏi rớt bụi vào thùng.

- + Sau đó họ đến từng cây để bóc mủ miệng, mủ chén (bỏ hết vào chiếc thùng nhỏ xách theo bên mình), rồi tiện tay sửa lại cho đúng vị trí của máng, của kiềng rồi úp chén trên kiềng. Cạo xong lớp dăm

mới đặt ngửa chén lên để mủ qua máng chảy vào chén (Sở dĩ úp chén trước khi cạo dăm vì tránh dăm rơi vào chén làm bẩn mủ).

+ Như vậy là cạo xong một cây. Xong việc cây này thì họ theo hàng cạo sang cây khác cho đến mút hàng. Sau đó, từ đầu hàng phía bên kia bắt đầu cạo lại...

Khi cạo hết số cây mà mình phụ trách (trung bình khoảng 350 cây) thì nghỉ ngơi một chút để chờ mủ xuống chén. Thời gian mủ xuống chén khoảng hơn 2 giờ là xong.

Sau đó, họ cũng đến từng cây một (bắt đầu từ cây cạo đầu tiên) trút mủ từ chén vào thùng 10 tức thùng nhỏ dung tích 10 lít. Đặt ngửa chén lại như cũ để tiếp tục hứng mủ dù biết trước chỉ còn chút ít nhưng không thể bỏ uổng phí. Mủ này gọi là mủ chén hay mủ tạp.

Hết đầy thùng 10 lít thì họ trở lại giàn úp thùng lúc sáng, đặt thùng 25 lít xuống đất để trút mủ thu được vào thùng (trút mủ qua rổ lược) chứa lại đó. Khi tất cả số mủ thu được chứa vào cả 2 thùng 25 lít xong thì chờ tổ trưởng đến tính công (vô sổ mỗi ngày). Để đề phòng bụi bặm hay lá cây bay vào thùng chứa mủ, đã có tấm ni-lông phủ kín lên miệng thùng, bên ngoài có dây thùng ràng lại.

Sau đó công nhân cạo mủ chờ khi xe bồn đến, giao mủ, thế là xong việc.

+ Kích thích mủ: Dùng thuốc kích thích chảy mủ là làm chậm lại sự bít mạch mủ ở miệng cạo, như vậy sẽ kéo dài thêm sự chảy mủ để thu lợi nhiều hơn.

Chỉ nên dùng thuốc kích thích chảy mủ cho những vườn cây sinh trưởng mạnh, được bón phân đầy đủ và chăm sóc tốt.

Thế nhưng, việc dùng thuốc kích thích mủ cũng nên hạn chế ở mức độ vừa phải, hoặc không nên sử dụng thuốc có nồng độ hoạt chất quá cao, tuy sản lượng mủ thu được có nhiều hơn, nhưng có thể đem lại hậu quả xấu về sau như vườn sớm kiệt sức, vô tái sinh nổi u gây hư hại nặng, cây cũng có thể bị khô miệng cạo, mất mủ.

Chỉ khi biết sử dụng đúng nồng độ và liều lượng thuốc như qui định thì mới cho kết quả tốt. Nhịp độ bôi thuốc kích thích mỗi tháng chỉ một lần mà thôi, lạm dụng sẽ có hại. Thuốc kích thích chảy mủ hiện có nhiều loại như hoạt chất Ethephone chẳng hạn.

Khi cây được bôi thuốc kích thích do mủ chảy dai dẳng nên phải thu mủ buổi chiều. Thuốc chỉ đem lại tác dụng tốt khi được bôi trước 48 giờ.

+ Trách nhiệm của người thợ cạo mủ: Cái lợi

của việc lập vườn Cao su là để khai thác mủ. Muốn mức lợi này tăng lên thì ngoài việc đầu tư đúng mức và chăm sóc chu đáo cho vườn cây, người công nhân cạo mủ còn phải có trách nhiệm nữa.

Nếu công nhân cạo mủ tỏ ra tắc trách trong công việc hàng ngày của mình, thì ngoài việc thất thu mủ ra, còn mang lại nhiều điều tác hại khác cho vườn cây.

Ai cũng biết cây Cao su trong thời kỳ kinh doanh chẳng khác nào cái máy in tiền, làm giàu cho chủ. Cái máy đó mà hư hỏng thì nguồn lợi lớn coi như mất đi. Nói như vậy có nghĩa trách nhiệm của người công nhân cạo mủ là phải biết cách chăm sóc cây thật chu đáo, theo dõi tình trạng sức khỏe của cây, làm vệ sinh cho vườn cây trong phạm vi phụ trách của mình, và nhất là khai thác số cây đó theo đúng qui trình kỹ thuật, làm sao đạt được năng suất cao và ổn định lâu dài.

Những hành vi tự ý bỏ cây cạo, trút sót mủ, không thu gom hết mủ tạp, mủ đất, mủ dây... cũng là làm thất thu nguồn lợi. Mỗi ngày tự ý làm thất thu một ít, qua thời gian, con số đó liệu còn ít nữa không?

PHÒNG TRỪ SÂU BỆNH

Cao su là giống cây bị nhiều loài sâu bệnh hại tấn công, hầu hết là do nấm, và một số ít là côn trùng. Bệnh thường tấn công nhiều nhất ở lá, kế đó là thân cây và sau đó là rễ cây.

Ngay từ giai đoạn còn trong vườn ươm, cây Cao su con đã bị các bệnh như phấn trắng lá, đốm mắt chim và đốm vòng; ngoài các loài sâu bọ như mối tấn công vỏ cây, như sùng làm thối gốc rễ, như nhện đỏ, nhện vàng, làm lá bị dị dạng... Khi cây Cao su trưởng thành, các thứ bệnh về lá, về thân, về cành cũng thường xuyên bị các loài sâu bệnh hành hạ, có khi phải “chết dở sống dở”.

Sau đây là một số bệnh mà Cao su thường mắc phải:

♦ **Bệnh phấn trắng lá:** Bệnh này do nấm *Oidiumheveae* gây ra. Cây mắc bệnh này thì ở hai

mặt lá đều có nấm màu trắng xuất hiện, bìa lá bị cong queo, héo rũ xuống rồi rụng.

Bệnh này thường xuất hiện vào cuối năm, lúc mùa Cao su thay lá, khiến lá non bị rụng làm cây đã yếu lại càng yếu sức thêm. Cần phải trị bệnh kịp thời để giúp cây ra lá mới, vì khi lá mới thay hoàn tất thì mới khai thác mủ được. Như vậy tác hại của bệnh này không nhỏ, sản lượng mủ sẽ giảm nhiều.

Được biết các dòng vô tính như PB 28/59, như RRIM 628 dễ mắc bệnh phấn trắng lá này. Và những cây yếu sức, phát triển kém cũng dễ mắc bệnh, nếu trước đó vài tháng ta bón thúc cho cây thì cây có khả năng lướt được bệnh này.

Cách phòng bệnh là chờ lúc cây bắt đầu ra lá chân chim thì phun lưu huỳnh lên lá. Nên sử dụng vào lúc sáng sớm, khi trời ít gió và khô ráo.

♦ **Bệnh héo đen đầu lá:** Bệnh này do nấm *Colletotrichum gloeosporioides* gây ra cho tất cả vườn Cao su trong nước. Bệnh xuất hiện vào mùa mưa ẩm, nhất là những vùng có mưa nhiều, tác hại mạnh trên các vườn cây con, và cả cây đã trưởng thành trồng trong lô.

Cây bị bệnh lá non có viền nâu đỏ, dần dần lá héo rồi rụng. Lá già thường không rụng nhưng cũng cong queo, dị dạng. Bệnh nặng thì đọt cây vàng úa,

khô ngọn, khô cành rồi chết dần, nên dân gian gọi đây là “bệnh chết ngược”. Những cây bệnh nhẹ thì lướt qua được, nhưng sau đó mất sức lâu ngày mới gượng nổi, nếu được tăng cường phân bón thêm.

Trị bệnh này nên dùng thuốc Bordeaux pha với nồng độ 1% phun lên tán lá non với nhịp độ một tuần một lần cho đến khi bệnh dứt.

• **Bệnh loét mặt sọc cạo:** Bệnh này do nấm *Phytophthora* spp gây ra, xuất hiện nhiều ở các vùng có mật độ mưa cao, độ ẩm cao và nhiệt độ thấp.

Bệnh thường xuất hiện trên đường cạo mới, có dạng sọc đen nhỏ ăn sâu vào vỏ. Khi bệnh trở nặng thì sọc đen trở thành sọc lớn, tạo ra những khối u bướu gây trở ngại cho việc cạo mù. Vỏ bệnh khi đã bị thối rữa thì làm hư luôn mặt cạo.

Bệnh thường tác hại lên các dòng RRIM 700, PR 107...

Đề phòng bằng cách thường xuyên làm vệ sinh mặt cạo, không cạo phạm vào tượng tầng.

Thuốc trị bệnh này là Actidione, Dofilatan bôi lên miệng cạo.

• **Bệnh nấm hồng:** Đây là bệnh thường gặp nhất hầu như tại tất cả những vùng trồng Cao su trong nước ta. Bệnh tác hại trên cây Cao su ở vào độ từ 3 đến 8 tuổi.

Bệnh tác hại ở chỗ phân cành rồi từ đó lan ra khắp cành với nhiều tơ nấm dạng mạng nhện, trước thì màu trắng sau chuyển sang màu hồng. Cành cây bị nấm hồng tấn công vỏ bị nứt nẻ nhiều chỗ, có mủ chảy ra sau đó đông đặc lại.

Do đó cây bị nứt nẻ làm ngưng trệ việc dẫn nhựa nguyên từ rễ đem lên nuôi cây ở phần trên, nên từ chỗ phân cành trở lên, cành bị chết dần mòn, lá khô héo dính tòn ten không rụng được. Phía dưới chỗ bệnh tấn công mọc ra nhiều chồi, chính những chồi này tạo ra bộ tán không cân đối cho cây, thường dẫn đến việc cây dễ bị tróc gốc trong mùa mưa bão.

Để trị bệnh này, với cây chưa đến tuổi cạo mủ thì dùng thuốc Bordeaux phun lên cành, còn cây đang thời kỳ thu hoạch mủ thì dùng thuốc Validacin 3L pha với nồng độ 2% xịt lên cành lá.

Cần phải cưa bỏ phần cây bị bệnh nấm hồng phá hoại đốt bỏ để tuyệt diệt mầm bệnh.

♦ **Bệnh khô miệng cạo:** Bệnh tấn công vào vườn cây đang khai thác mủ, không làm cây chết, nhưng gây tổn thất sản lượng mủ một thời gian.

Chưa rõ nguyên nhân từ đâu, cây đang cạo mủ bình thường, bỗng nhiên trên miệng cạo xuất hiện các đoạn khô mủ ngắn, sau đó lan ra khiến miệng cạo hoàn toàn bị khô mủ.

Với cây bị bệnh nhẹ nên giảm cường độ cạo để cây có sức nghỉ ngơi. Còn cây bệnh nặng thì ngưng cạo một thời gian cho đến khi lành bệnh. Mặt khác nên tăng cường phân bón cho cây và chăm sóc tốt hơn.

♦ **Bệnh rỗ Cao su:** Bệnh rỗ Cao su thường do 3 loại nấm tấn công:

- + Nấm *Garnoderma philippii* gây ra bệnh rỗ đỏ.
- + Nấm *Phelliinus noxius* gây ra bệnh rỗ nâu.
- + Nấm *Rigidoporus lignosus* gây ra bệnh rỗ trắng.

Cả ba bệnh rỗ trên đây, bệnh rỗ trắng ít xuất hiện hơn là bệnh rỗ đỏ và rỗ nâu.

Bệnh rỗ đỏ nhắm vào cây Cao su trong giai đoạn trưởng thành. Còn bệnh rỗ nâu thì tấn công vào lứa Cao su già.

Cây bị bệnh rỗ đỏ thì rỗ của nó có màu đỏ. Còn cây bị bệnh rỗ nâu thì có hiện tượng mọc ra nhiều rễ con.

Khi cây nhiễm bệnh rỗ quan sát cây sẽ thấy lá héo, ra hoa bất thường, và cây có vẻ kiệt sức.

Để trị, ngoài việc cắt bỏ phần rễ bị bệnh, rồi rắc bột lưu huỳnh quanh những rễ không bệnh, đồng thời phải thường xuyên theo dõi để kịp thời xử lý.

Được biết, hai bệnh rỗ đỏ và rỗ nâu thường xuất hiện ở một số vườn Cao su tại miền Trung nước ta.

THAY PHẦN KẾT

Cao su là giống cây công nghiệp dài ngày, tiếng là thích hợp với đất đai và khí hậu của miền Đông và các tỉnh Tây Nguyên, thế nhưng tại nước ta còn trồng cho kết quả tồi tại các tỉnh dọc duyên hải miền Trung ra đến tận Quảng Bình, Thanh Hóa.

Giống cây này có khả năng chịu được với đất “rừng”, đất mới được khai hoang, đất đồi dốc, và cũng sống tốt ở độ cao 400 thước so với mực nước biển. Điều kiện đòi hỏi là các thế đất đó phải có tầng đất mặt dày hơn một thước, và không quá rắn khiến rễ của Cao su không xuyên thủng được vào lòng đất để hút nước nuôi cây.

Nếu quan niệm rằng Cao su là giống cây dễ trồng cũng đúng và cho rằng Cao su là cây khó ăn cũng không sai.

Người ta cho là Cao su dễ trồng vì thấy rằng giống cây này thích hợp được với loại đất... tưởng

chùng như bỏ đi, vì không trồng cây gì vào được mà đem lại kết quả tốt. Còn người quan niệm đây là giống cây... khó ăn, vì có trồng đúng với khoa học kỹ thuật thì mới phát triển tốt, sau này mới cho năng suất cao. Ai làm ngược lại thì chỉ là... trồng rừng để lấy gỗ!

Thật ra Cao su dễ trồng, nhưng dễ ở đây không có nghĩa là cứ trồng cây xuống đất rồi mọi chuyện sau đó cứ phó thác cho trời, còn mình thì ung dung rung đùi ngồi chờ ngày... cạo mủ!

Do nhiều người hiểu lầm điều đó, cứ tưởng Cao su dễ tính như cây điều, nên trồng không phân tro, không chăm sóc, thậm chí bất chấp cả phần kỹ thuật thì bảo sao gặt hái được thành công!

Muốn sống với cây Cao su không khó, muốn làm giàu với cây Cao su không khó, miễn là ta thực hiện được những điều thiết yếu sau đây:

♦ **Chọn giống cao sản:** Giống cao sản là giống có năng suất mủ cao, sản lượng nhiều và ổn định lâu dài. Giống tốt như vậy thì có vỏ dày, chứa nhiều ống mủ, dễ cạo và sinh trưởng khá, ít bị bệnh tật.

Ngoài ra phải chọn được giống có thời gian kiến thiết cơ bản tương đối ngắn hơn các giống khác: thay vì phải trồng đến 8 năm thì chỉ mới 5 – 6 năm đã cho ta thu hoạch.

♦ **Đầu tư đúng mức:** Trồng Cao su đòi hỏi phải bón nhiều phân thì cây mới sinh trưởng tốt được. Trong thời kỳ kiến thiết cơ bản, cây thiếu phân sẽ mọc còi cọc, phát triển quá chậm, dẫn đến việc kéo dài thời gian cho mủ, và năng suất mủ sẽ kém, dù đó là giống cao sản. Vì vậy trồng Cao su là phải đầu tư đúng mức: bón phân đủ, đúng liều lượng và đúng chất mà cây đang cần.

♦ **Trồng đúng qui cách:** Đất trồng Cao su dù xấu cũng phải cày bừa kỹ, nên bứng hết gốc rễ của cây tạp, làm sạch cỏ dại, san ủi bằng phẳng, sau đó thiết kế lô thửa để trồng. Đất xấu phải thêm phân, đất khô cứng phải tăng độ mùn, cây phải trồng theo hàng lối, mật độ cây trồng, và khoảng cách cây cách cây, hàng cách hàng phải áp dụng cho đúng kỹ thuật, như cây cách cây phải 3 thước, hàng cách hàng phải 6 thước.

♦ **Chăm sóc chu đáo:** Trồng cây Cao su không buông lỏng việc chăm sóc được, vì biết đến bao nhiêu việc phải lo toan. Có việc phải làm theo định kỳ, nhưng cũng có lắm việc phải cập nhật hóa. Nào là lo trồng cây phủ đất để hạn chế cỏ dại mọc lây lan, lại có tác dụng chống xói mòn đồng thời bồi bổ thêm chất dinh dưỡng cho đất. Rồi đến việc trồng dặm, cắt tỉa chồi dại, chồi ngang. Công tác nặng nhất là

phòng cháy và bảo vệ vườn cây không bị gia súc và thú rừng (nếu có) đến phá hại...

♦ **Phải kiên tâm trì chí:** Yếu tố quan trọng cuối cùng là ta phải có sự tự tin cao, có chí phấn đấu để không dễ ngã lòng thối chí... Đừng để đức tin của mình mất đi một cách dễ dàng, vì một khi đức tin bị mất thì thất bại sẽ đi liền ngay sau đó với ta.

Ngay cả việc giá mủ Cao su khi trời khi sụt do biến động nhất thời của thị trường cũng khiến cho nhiều người trong nghề hoang mang lo lắng. Đến nỗi có người từ đó mà ngã lòng, không chịu nghĩ suy chín chắn để rồi trong một phút yếu lòng đành buông xuôi tất cả. Và thế là thất bại nặng.

Cũng vì ưa ngã lòng thối chí nên có người trồng cây này gần sinh lợi lại chặt phá để trồng sang giống khác! Chưa được bao lâu, dù đầu tư vào đã khá tốn kém cũng sẵn sàng chặt phá... Ở đời, gặp một lần thất bại đã khó gượng đứng lên, vậy thử hỏi làm sao chịu nổi những thất bại nối tiếp triền miên, mà tất cả chỉ do mình làm ăn không biết tính toán lại thiếu tự tin!

Với cây công nghiệp dài ngày như Cao su, một lần trồng là một lần tốn kém, ta phải cố trì chí thì mới hy vọng gặt hái được thành công.

Mục lục

Lời tựa	3
♦ Cây cao su trong những ngày đầu du nhập	9
♦ Việc khuyến khích giới tiểu điền trồng cây cao su	15
♦ Cây cao su với điều kiện sinh thái	21
♦ Tìm hiểu đặc tính thực vật của cây cao su	24
♦ Đất trồng cao su	29
♦ Giống cây cao su	39
♦ Kỹ thuật trồng cao su	58
♦ Dùng phân bón cho cao su	69
♦ Chăm sóc vườn cao su	74
♦ Thu hoạch mủ	82
♦ Phòng trừ sâu bệnh	94
♦ Thay phần kết	99

KỸ THUẬT TRỒNG CÂY CAO SU VỚI DIỆN TÍCH NHỎ

Việt Chương

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

44B Hàm Long, Hoàn Kiếm, Hà Nội

ĐT : 8225473 - 9436126

Fax : 9436133

Chịu trách nhiệm xuất bản : **CỔ THANH ĐAM**

Biên tập : **Ngọc Tiến**

Trình bày : **Đông Phương**

Vẽ bìa : **Hs. Quốc An**

Sửa bản in : **Ngọc Tiến**

CÔNG TY CP VĂN HÓA VĂN LANG - NS. VĂN LANG

40-42 Nguyễn Thị Minh Khai, Q.1, TP.HCM

ĐT : 38.242157 - 38.233022 - Fax : 84.38.235079

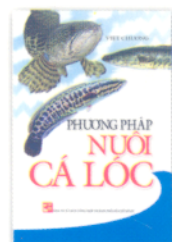
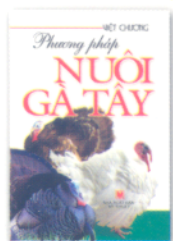
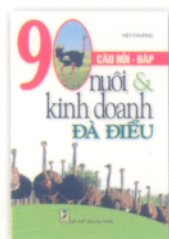
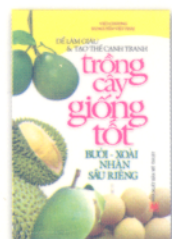
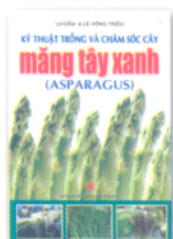
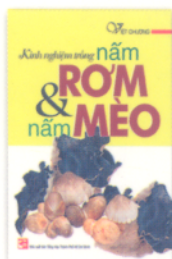
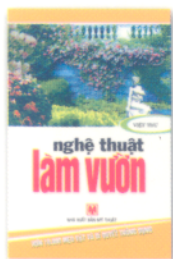
In 1000 cuốn khổ 13x19cm tại Xưởng in Cty CP VH Văn Lang.

KHXB số QĐ.54-2010/CXB/06-02/MT ngày 22.03.2010.

QDXB số 63/QĐ-MT cấp ngày 22.03.2010.

In xong và nộp lưu chiểu quý I năm 2010.

VĂN LANG 40/42 Ng. T.M. Khai. Q. J * DT: 38242197 38235022 * Fax: 38235079
 8TKA OI. Q. Trung. Q. CV * DT: 39894923 39894924 * Fax: 39894922
 NS 9 Phan Đình Lưu. Q. DT * DT: 22437584 38413306 * Fax: 38413306
 Email: vanlang@vnhoo.com * Website: www.vanlangbooks.com

Kỹ thuật trồng cây cao su...

8 935073 073441

Giá: 15.000đ